

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflava ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflava ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, letočno 36 Din; za iz-
zamezstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, letočno 48 Din;
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Nujna potreba požarnih vodnjakov

Resen opomin po številnih požarnih nesrešah — Oblastva naj skrbe, da bo požarni vodnjak v vsaki vasi

Dan za dnem so časniki polni poročil o požarnih nesrešah in o hudih žrtvah, ki se zvalijo v teh bridkih časih na kmečke rame. Mnogo stotijo za zmanjšanje škode gasilna društva, ki si jih je kmet sam ustanovil in jih sam vzdržuje, ker ve ceniti njih pomen. Poleg ročnih brizgaln deluje v naši banovini že več sto motork.

Kljub vsej razširjenosti, dobri opremi in vzorni izvežbanosti gasilstva so pa uspehi gašenja in omejevanja požarov večkrat nepovoljni. Če gledamo, kaj je temu vzrok, doženevemo v veliki večini primerov, da je tega krivo le

pomanjkanje vode.

Posebno, odkar so postale motorke tako pogoste, da jih je pri vsakem večjem požaru že kar več na požarišču, je pomanjkanje vode pri požarih nekaj vsakdanjega. Popolnoma naravna reč je to, če pomislimo, da so naši vodnjaki komaj dober meter v premeru in je zaloga vode v njih prav majhna v premeri s potrebo motork, ki porabijo vsako minuto 800 in še več litrov vode. V nekaj minutah je tako vodnjak suh. Kdor je imel z gašenjem posla, pa ve, koliko časa vzame prestavljanje brizgaln v drugi ali celo tretji vodnjak, dokler ne pride dovolj sosednjih društev, da napeljejo cevi iz tekoče vode. Če je kje čas res deonar, je to nepobitno pri izbruhu požara. Mnogo se vadijo gasilci na raznih župnih vajah v sodelovanju dolgih verig brizgaln, ki napeljujejo vodo od daleč. Zelo hvalevredno je to delo, toda pri tem ne smemo pozabiti, da leži vsa sila in učinkovitost omejevanja požara danes na gašenju gorečega poslopja po domači motorki. Pred upeljanje motork je bilo popolnoma umestno pravilo: »Ne gasite gorečega poslopja, temveč branite sosednjak!« Danes pa morejo ogromne količine vode, ki jih meče motorka iz dveh ustnikov, s pridom in hitro ugasiti že precej razvnet požar. Ker pa v večini primerov ni dovolj vode na razpolago, preteče mnogo najdragocenejšega časa in se uniči mnogo imetja, preden se uvede obsežna gasilna akcija.

Da je organizacija gašenja požarov na kmetih prav pri prvi pomoči zelo pomanjkljiva, so

krivi le slabi vodnjaki.

Redke so vasi, kjer bi imeli (kakor n. pr. v Latvici vasi-Groblji) dvoje krasnih in velikih (4 m v premeru) požarnih vodnjakov. Izkopali so jih vaščani sami na tlaki na pobudo domačih gasilnih društev.

Ni pa pobuda za graditev požarnih vodnjakov zadeva gasilnih društev, temveč je to dolžnost občinskih uprav, ki ali ne vedo za požarne predpise ali pa se nočejo brigati zanje. Požarni zakon ukazuje jasno: Občinski odbor mora skrbeti, da je v vseh krajih v občini vedno dovolj vode za gašenje na razpolago. Kjer ni naravnih ali lahko dostopnih dotokov (tekočih voda itd.), mora občina skrbeti, da se zgrade po potrebi vodnjaki, kapnice, rezervarji ali tudi tolmuni, kjer se zbira voda.

Sedažje pred otavno košnjo bo pravi čas za kopanje požarnih vodnjakov. Zato naj se občin-

ski odbori pobrigajo, da si bo vsaka vas zgradila na pripravnem kraju take vodnjake, ki so danes najbolj pereča zadeva našega sicer tako naprednega gasilstva in vsega narodnega gospodarstva. Vemo, da bo kdo oporekal, češ: Kaj bodo pa kopirili vodnjaki tam, kjer je gladina podtalne vode deset ali več metrov globoko, ko pa najboljša motorka potegne največ 7-60 m. Prav oporekate, vendar se da tudi pri takem javnem požarnem vodnjaku lahko od pomoči — in sicer tako, da se napravi dostop k vodi niže. Na strani vodnjaka se izbetonira tri do štiri metre ali tudi bolj globok dohod v vodnjak, kakor n. pr. stopnice v klet, s primerno ploščadjo pod njimi, kamor se

prav lahko zanese lahek motorni agregat. Na tako kombinacijo vodnjaka in agregata bi morale misliti vse od tekočih voda bolj oddaljene vasi z globoko ležečo podtalno vodo. Seveda je treba požarne vodnjake vedno nadzirati, koliko je vode v njih in jih po potrebi poglabljovati.

Graditev požarnih vodnjakov je prav nujna zadeva, zato naj bi dala oblastva vsa potrebna navodila, da prisilijo do nekega roka vse občine, da zgradijo v vsaki vasi požarni vodnjaki. Menda se ne bomo vedno držali starega gesla, da je treba pri zadnji hiši »panati« ogenj. Požarni vodnjaki pa so tudi kot javni vodnjaki silnega pomena v sušnih dobach, ko odpovedo že vsi drugi vodnjaki in studenci. Občinski odborniki, gasilci in sploh vsi državljani brez izjeme, vzemite si k sreči te besede, ki so napisane vam v korist!

Prva potujoča razstava na Balkanu

Zivahno delo na organizaciji potujoče kmetijske razstave, s katero bo Jugoslavija prednjačila vsem drugim državam na Balkanu

Kakor v drugih kmetijsko naprednih državah, se pripravlja pod pokroviteljstvom največjega zaščitnika našega kmetijstva in pobornika njegovega napredka, Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra, in pod častnim predsedništvom njegovega prvega sotrudnika, predsednika ministrskega sveta, armijskega generala Petra Živkovića, v naši državi velika potujoča razstava in šola, ki bo šla po vsej naši državi, da ponese v najoddaljenejši vasi kulturo in napredek. Ker bo ta razstava potujoča, bo velikega pomena za naše kmečko prebivalstvo. Šla bo iz kraja v kraj ter pokazala najnaprednejšim in najzaostalejšim našim kmetovalcem najboljše praktične metode, jih poučila v vseh panogah higiene in gospodinjstva ter pokazala tako kmetovalcem vse naše države pot do novega napredka.

Izvršni odbor pripravlja vse, česar je treba, da se doseže uspeh. Delo zelo podpira minister za promet, inž. Lazar Radičević, ki se zelo trudi za uspeh našega kmetijstva, kolikor njegov resort to dopušča. Doslej je podpiral čebelarstvo, veterinarstvo in sploh vse ono, kar je v zvezi s kmetijstvom. Ker se jako zanima za potujočo kmetijsko razstavo, je poslal v Francijo posebnega strokovnjaka, da zbere tam, tako pri državnih kakor pri zasebnih ustanovah, vse potrebno za tako razstavo. Ministrstvo za promet je za to razstavo pripravilo poseben vlak z 20 posebnimi za to urejenimi vagoni. Za časa potovanja razstave bo dalo ministrstvo na razpolago posebno železniško osebje. Ministrstvo za kmetijstvo je dalo pripravljalnemu odboru na razpolago neobhodno potrebne strokovnjake za ureditev oddelkov in vse potrebno za ureditev in prireditev razstave. Za dosego popolnega uspeha razstave je povabil odbor na sodelovanje kot eksperte strokovnjake z univerz, iz ministrstva za trgovino in industrijo, centralnega tiskovnega urada, centralnega higienskega zavoda kakor tudi zadružnih in drugih ustanov. Vabilo so vsi povabljeni sprejeli. Naši najboljši strokovnjaki bodo podpirali razstavo za časa organizacije in za časa potovanja po državi.

Tako bodo vodili in podpirali organizacijo razstave naši najboljši strokovnjaki, agronomi in najnaprednejši kmetovalci, ki so nam poroki, da bo razstava dosegla svoj cilj: napredek vasi.

Potujoča razstava bo imela več oddelkov ter se bo vobče delila v poljedelski, bilčno-industrijski, vinogradniški in sadjarski oddelki, v oddelki vzglednih in kontrolnih postaj, selekcijskih postaj, državnih kmetijskih posestev, zasebnih naprednih posestev, zadrugiški, ovčarski in živinorejski, mlekarški, higienski, čebelarški, gospodinjstvi itd. Poseben oddelki bo oddelki za propagando, ki mu bo zlasti namen, dvigniti higieno in način gospodinjstva v vasi. Vršil bo propagando s prikazovanjem filmov, z razdeljevanjem brošur, knjig, slik, modelov, načrtov itd. ter skušal tako obrniti pozornost kmečkega ljudstva na glavne in najvažnejše naloge, katerih izvršitev je potrebna za dvig sela in razširjenje kulture sploh. Posebno velik interes bo v razstavi posvečen oddelku za zadrugištvo in kmetijske organizacije. Z njim se bosta pokazala razvoj in moč zadrugištva v naši državi, ker sta to najvažnejša činitelja v razvoju našega narodnega gospodarstva. Na razstavi bo videti organizacijo in uspehe kreditnih, konzumnih, nabavljalnih in vseh drugih zadrug naše države.

Prireditve potujoče razstave je zbudila veliko zanimanje pri vseh kmetijskih strokovnjakih tako doma kakor tudi v tujini. Izvršni odbor, ki dobiva mnogo ponudb za podporo in mnogo vprašanj za informacije, je odredil posebne referente za poedine oddelke razstave, dela vztrajno za razstavo ter se posvetuje z osebami, ustanovami in organizacijami o ureditvi poedinih oddelkov. Razstava bo krenila na pot v teku meseca oktobra t. l. Urad izvršnega odbora je v palači ministrstva za promet v Beogradu (soba št. 293). Njega tajništvo uraduje vsak dan od 9. do 12. za vse, ki se za koristno stvar zanimajo, in pri njem se dobivajo tudi vse potrebne informacije.

Kmetijska razstava na velesejmu

Našim kmetovalcem je treba praktičnega in nazornega pouka, kakor ga prireja že več let naš ljubljanski velesejem. Takemu pouku pripisuje danes toliko važnosti, da hoče ministrstvo za kmetijstvo vpeljati celo potujoče razstave, ki se bodo v celih vlakih vozile po raznih krajih naše države in ki imajo poučevati naše gospodarje v vseh važnejših pridobitvah na polju kmetijskega napredka.

Sedanja razstava na ljubljanskem velesejmu se bo vršila od 29. avgusta do 9. septembra in bo obsegala razstavo mlečnih izdelkov, vina, zelenjadi, medu, jajc, perutnine in kuncev. Zdržena bo s prodajo, tako da bo predstavljala obenem tudi sejem, zlasti za vino, sir, med itd. Obiskovalci razstave naj se prepričajo o vrednosti naših kmetijskih pridelkov in vabijo obenem k nakupu.

Najbolj smo potrebni **kupčije z vinom**, ki nam leži po naših kletih. Razstava na velesejmu bo nudila najugodnejšo priliko za nakup vina. Naprodaj bodo najboljše znamke naših vin iz vse banovine, tako da bo vsak lahko izbral, kar mu bo ugajalo. Poleg izbornih vin iz štajerskih goric bo tudi prav dobra dolenska kapljica naprodaj. Zeleti je le, da se odzovejo gostilničarji in vinski trgovci in da pokupijo še ostale zaloge, ki se bodo dobile gotovo po ugodni ceni. Naši vinarji so najbolj potrebni vinske kupčije.

Naša gorenjska stran bo zastopana najbolj s svojim **sirom**, pa tudi nekateri drugi kraji. Kupčija s sirom ne preživlja letos take krize kakor druga leta. Zaloge so precej pošle. Pokazati pa je treba naš napredek v sirarstvu in mlekarstvu sploh, da se vnamejo k posnemanju tudi drugi kraji, ki so navezani tudi na mlekarstvo, če hočejo, da bo živinoreja bolj donosna. Razstavljeni sir bo prvovrsten, prav tako pa tudi ostali proizvodi našega mlekarstva. Zbog tega je pričakovati, da se bodo kupci trgali za mlekarstvo proizvode in da bodo zaloge v kratkem razprodane.

Važno razstavno blago bo tudi med, ki ga pri nas dobivamo v izvrstni kakovosti in ki ima za nas veliko trgovsko vrednost. Med ni le važno živilo, ki ga danes čimdalje bolj uvažujejo, ampak ima tudi veliko vrednost v zdravstvenem pogledu in se danes tudi iz tega stališča vedno bolj priporoča mladini in starejšim ljudem. Naša dežela ima že od nekaj sloves zaradi medu. Ta njen pomen je treba še dvigniti, da bo več uspeha z domačim čebelarstvom.

Jajca so važno izvozno blago, ki nam prinaša leto za letom bogate dohodke. Treba pa je, da to kupčijo z dobrim standard-blagom vzdržujemo in zboljšujemo. V zadnjem času trpi ta trgovina zaradi predrobnih in slabo sortiranih jajc. Spričo težke konkurence z drugimi državami je treba tudi kakovost naših jajc dvigniti, da premagamo to konkurenco.

Letošnji razstavi je priključena tudi razstava zelenjadi, da se poučimo o sortah in kakovosti

razne zelenjadi, važne za pospeševanje tujskega prometa. Letošnja suša ni bila ugodna za to razstavo, vendar je umestno, da se prepričamo, kaj se dá tudi v takih letih doseči. Če bomo znali organizirati prodajo zelenjadi, ima ta stroka še lepo bodočnost po naših krajih. Treba je pa še dosti propagande in pouka, da bo zavzela tudi ta stroka pripadajoče ji mesto.

Razstava obsega slednjč tudi **perutnino in kunce**, same plemenske živali, ki so vredne, da si jih ogledamo in da se sami poprimemo take reje.

Odkritje spomenika kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Ljubljani

Odkritje spomenika kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Ljubljani bo dne 6. septembra.

Nedvomna potreba je, da bo pri tej važni in veliki slavnosti udeležba iz vse Slovenije kar najčastnejša. To bo pa mogoče le z organiziranimi in discipliniranim nastopom vseh slojev naroda.

Zato opozarjamo na vabilo odbora vsem društvom, organizacijam, udruženjem, zvezam, korporacijam in drugim, da pozovejo svoje članstvo na čim številnejšo udeležbo pri teh slavnostih.

Odbor ne more vse in vsakogar posebej vabiti k temu odkritju, zato naj se smatra ta poziv kot splošno vabilo.

Po slovesnem odkritju spomenika pred magistranim poslopjem se poklonijo vse organizacije, društva itd. s tem, da korakajo mimo spomenika po določenem načrtu. Slovesnosti odkritja na slavnostnem prostoru pa morejo iz tehničnih razlogov prisostvovati le predstavniki občin ter po največ trije predstavniki društev, organizacij itd. Vse ostalo občinstvo se pa zbira med tem časom na določenem prostoru in se uvrsti v poklonitveni sprevod po organizacijah, društvih itd., kateremu pripada po svojem članstvu.

Pripomnimo, da bo imel dostop na slavnostni prostor in v sprevod le oni udeleženec, ki bo ali osebno vabljen ali pa, ki bo v sestavu društva, organizacije itd.

Odbor poziva zato vsa društva, organizacije, korporacije, zveze itd. brez izjeme, da **najkasneje do 27. avgusta** prijavijo svojo morebitno udeležbo z navedbo, ali bo članstvo nastopilo v krogih, ali s praporom odnosno z zastavo, če nameravajo počastiti spomin kralja Petra s poklonitvijo venca, katere predstavitelje nominirajo natujejo.

slavnostni prostor in na kateri naslov naj se postavijo te izkaznice. Opozarjamo, da predstaviteljev, ki bi bili že osebno vabljeni, ni treba ponovno javiti.

Za vožnjo udeležencev z železnico v Ljubljano je odobrena od ministrstva saobračaja **četrtninska vozna cena**. Udeleženci kupijo pri železniških blagajnah polovično vozovnico na podlagi legitimacij ter velja ta vozovnica tudi za brezplačen povratek, ako bo na legitimaciji odbor potrdil udeležbo pri odkritju.

Da bo pa mogel vsakdo brez velikih težav in stroškov priti do legitimacij, ki jih izdaja odbor sam, je ta zaprosil vse slovenske občine, naj prevzamejo posredovanje pri izdaji legitimacij. Zato naj se vsi, ki se nameravajo udeležiti potovanja, javijo za legitimacije za četrtninsko vožnjo **tako j občini svojega bivališča, ker morajo občine do 30. avgusta** sporočiti odboru **število potrebnih legitimacij, ki se bodo izdajale le proti plačilu nabavne cene po 2 Din.** Naknadnih prijav ne bo mogoče vpoštevati.

Ker je glede na veliki narodni pomen te slavnosti pričakovati naval občinstva v Ljubljano, moremo morebitne nerednosti pri železniškem prevozu preprečiti le na ta način, če se vsakdo pravočasno prijavi svoji občini zaradi legitimacije, tako da bo vsaka občina tudi v stanu, prijaviti do 1. septembra zjutraj železniški postaji, na kateri nameravajo udeleženci vstopiti, točno število udeležencev. Seveda bodo še izdana točnejša navodila po 1. septembru, s katerimi vlaki naj udeleženci iz določenih krajev pognitvijo venca, katere predstavitelje nominirajo natujejo.

Ivan Albrecht:

Jeza usode

Grofica se je zaprla v svoje sobane in noče nikogar videti. V onemoglem srdu se vrže na posteljo in ihti od besa in gnjeva. To je tedaj Lotar, grof Lotar, njen soprog.

Preden si gospa Klara toliko opomore, da more zbrati svoje moči in misliti na protiuđaree, plane vsekrižem krik:

«Ogenj! Ogenj! — Gori, gori! — Na pomoč!»
Grofica se zdrzne in prisluhne. Zunaj vrve ljudje vsekrižem, krik za krikom je čuti, beganje in ukaze, a vmes robantijo hlapeci in preklinjajo, medtem ko kličejo dekle svetega Florijana na pomoč. V prijazni septembrski dan trdo udari plat zvona in kliče, kliče.

«Kje gori?» stopi grofica na mostovž, pa že ni nikogar več tam, da bi ji odgovoril. Vse je od-drvelo proti pristavi, kjer skozi črnosive oblake dima že sikajo ognjeni zublji.

Klara se zgrozi ob pogledu na preteče raz-dejanje. Gruče kmetov drve proti pogorišču, kjer skušajo zatreti ognjeno oblast. Eni nosijo vodo, drugi rešujejo vozove, orodje, živino in pridelke, tretji skušajo zrušiti streho, da bi laglje prišli divjajočemu ognju v okom, vsi pa so razburjeni in preplašeni in vse razjeda v srcu vprašanje, ki nazadnje z enako silo kakor plamen buši na dan:

«Kdo je zažgal?»

«Na ogenj z zažigalcem!»

Srditi pogledi iščejo okrog; kajti vsak izmed prisotnih se boji za svoj bore pridelek in za streho.

«Cigani so se klatili tod», se domisli zastaven kmet.

«Cigani, cigani!» gre brž od ust do ust, «cigani so zažgali.»

Proti pogorišču hite venomer novi in novi ljudje, toda plamen se samo vroče roga njih prizadevanju. Bolj ko ljudje gase, bolj plamteč in svetel je ves požar, kakor da iz vode srka moč za strašno uničevanje. Med prasketanje ognja in pokanje gorečega tramovja se meša vrišč splašenih žensk in vedno močnejše rastoči klic:

«Cigani so zažgali, cigani! Primate cigane!»

«Drži coprnika, če ga kje vidiš!» rentači sivolas očanec, a odnekod zavpije drobno dekle:

«Jaz sem jo videla!»

Roj glasov okrog nje:

«Koga? Kje?»

«Mlado ciganko», pokaže dekle smer. «Kakor strela je šinila mimo mene.»

Skoraj bi jo zmečkali, tako tišče ljudje proti mladenki:

«Pokaži vendar!»

«Ciganko je videla bežati!»

«Hitro za njo, da nam ne uide!»

Kakor bi se utrgal val povodnji, se odeepi trop mladine od pogorišča. Troje mladeničev zajaha konje, drugi priključajo lovske pse in jata se kakor hudournik spusti, kamor jim kaže

dekle. Oni, ki ostanejo pri požaru, delajo s p-dvojneno in potrojeno silo.

Gospa Klara gleda z mostovža strahotni prizor. Vsa se trese od razburjenja in jedko jo grize misel, da si je prav za prav sama nakopala to šibo. Mrko spremlja s pogledi delo nevzdržnega razdejanja, bolj mrko išče Lotarja.

S pogorišča puhti vročina proti gradu, vendar ni nevarnosti, ker je vzduh miren in ne potegne niti najrahljši vetrič. Plameni so pno kakor žareči stebri v višino, a vse gašenje vodi in priganja ljudi k delu samo valpet Zechner. Na planem rezgetajo konji in muka govedo. Kraj črede plaho cvili nekaj psov, grofa Lotarja pa zastonj iščejo Klarine oči.

«Ali je še vedno pri njej?» ugiblje grofica in hoče že oditi proti sobi, kamor je bil soprog odnesel Olgo, ko nenadoma zavalovi krog pogorišča tak vrvež in vstane tolikšen hrušč, da gospa kakor ukleta obstane. Troje, četrto krepkih fantov vleče mlado ciganko, ki vrišči, grize, praska, bije in se na vse mogoče načine brani teh krepkih rok.

«Požigalko ženó», zaori množica in malone vsa zdirja prihajajočim naproti. Valpet zaman bije, kriči in priganja. Nihče ga ne posluša. Da se ni umaknil in odjenjal, bi ga bila razpaljena drhal celo pomendrala. Kakor rjojenje razdraženih zveri se meša med prasketanje plamenov:

«Jo že imajo!»

«Na ogenj z njo!»

Politični pregled

V zadnjem tednu imamo zaznamovati več prav važnih političnih dogodkov.

Na Madžarskem

Je zaradi gospodarske krize odstopila Bethlenova vlada. Novo vlado je sestavil grof Karoly. Novi notranji minister napoveduje demokratizacijo, vojni stara pota, prosveti pa obeta omejitev števil židovskih dijakov tudi na srednjih šolah. Kakor je videti bo pa ostalo menda vse pri starem.

Tudi na Angleškem

so dobili novo vlado. Po brezuspešnih poskusih, da bi pristali delavci na znižanje brezposelnih podpor v zmislu Macdonaldove politike štedenja, je podal Macdonald ostavko. Novo vlado je sestavil spet Macdonald; vstopila sta šefa obeh ostalih političnih strank konservativcev in liberalcev, dočim je prešel velik del socialistov v opozicijo. Kakor je videti, bo tudi nova vlada zavzela iste smernice kakor prejšnja, vendar ni izključeno, da bo vendarle znatno znižala podpore brezposelnim.

V Španiji

je prišlo do odkrite borbe med cerkvijo in državo, ker je vlada izdala zakon o agrarni reformi, ki odreja zaplenitev cerkvenih in redovnih posestev brez pravice na odškodnino.

V Bolgariji

so otvorili novo zasedanje sobranja. Sicer je pa položaj v Bolgariji precej zaostren, ker so pokolj, med makedonstvujočimi na dnevnem redu.

Na Kitajskem

je začela voda upadati. Celi kraj so izginili s površja, na stotisoče beguncev taka okrog brez vsakih živil. Tisoči mrličev so zajezili reko langtse. Zaradi gnijočih trupel se je pojavila klera in tudi kuga. Ameriško brodogradništvo si prizadeva, da bi vsaj deloma olajšalo bedo milijonov beguncev z razdeljevanjem živil in zdravil.

Po večmesečnih tajnih pogajanjih je bil vendarle dosežen načelen

sporazum med papežem in fašistično vlado.

O podrobnostih še ni nič znanega. Vendar se je pa papež pri sprejemu skupine katoliških dijakov izrazil zelo povoljno o tem vprašanju.

Štirje rodovi ga imajo v čislih

Ze naše prababice so poznale milo „Jelen“. Več ko 80 let perejo vse izkušene gospodinje najrajši s tem čistim, izdatnim milom. Milo „Jelen“ je najidealnejše milo za pranje!

SCHICHT ^{ovo} MILO „JELEN“

več ko 80 let vedno
enako dobro

«Na grmado s coprnico! Sama si jo je zakurila!»

Ciganka je malone že popolnoma gola, tako krepko se bori s temi strahotnimi sodniki. Včasih se jim vrisče vrže na tla, včasih spet plane tako spretno kvišku, da jim tako rekoč obvisi šele na ramah. Tedaj je videti njen blazno spašeni obraz, razpraskana in stepena ramena, krvave prsi in brž spet nebroj pesti, ki udrihajo kakor jeklena kladiva po tem splešenem bitju.

Dasi se bori ciganka Janka s tolikšno premočjo, se vendar gruča le prav počasi bliža pogorišču. Vsakdo hoče imeti svoj delež od tega maščevanja in ljudje se gnetejo in prerivajo, da bi prišli na vrsto vsaj za en krepak udarec. V takem divjanju ljudska jeza sama sebi ovira pot.

Prav kakor tam doli razkačena množica, besni v grofici Klari ljubosumnost. Lotarja še vedno ni od nikoder. In če bi bil zamaknjen, srdito čuti graščakinja, bi ga moralo vzdramiti to rjovenje!

V hipu se ji porodi peklenska misel. Kar ji duša dá, zdirja k ječi in odpre strahotna vrata: «Margit —»

«Jaoj, solnce moje, milost zlata» — zajavka iz teme.

«Hitro, Margit, hitro», cepeta grofica, «Janka kliče.»

«Milo moje», javka ciganka in se opotekaje kobaca na svetlo.

Vzlic gnusu, ki ga graščakinja občuti, le prime razcapano starko za roko in jo pelje na

mostovž, odkoder je mogoče najbolj videti na pogorišče.

«Poglej,» se ji zareži v trenutku, ko skupina krepkih rok že dviga obnemoglo Janko, da jo trešči v plamene, «pojdi vendar na pomoč tovarišici!»

Margit zastrmi in spozna Janko. Vidi jo, kako se brez moči zviija, njene obupno blazne klice čuje, vse to in potem še, joj! Kakor kos lesa zavihte roke Janko, ki v strahotnem loku odleti in zviška pade v sikajoče plamene. Kakor bi se ogenj sam upiral takšni grozovitosti, buši val dima in šinejo roji isker v višino, a Janke, mlade Janke ni več.

Margit trga obleko s sebe, si puli lase, si praska lica in prsi in krikne s takim glasom, kakor da kliče gluho skalo na pomoč, toda gospa Klara se ne zgane. Mirno stoji in gleda. Še smehljaj je v njenih očeh, ko stopi na mostovž Lotar.

Margit vrisči in kakor nora dirja proti pristavi. «Kaj je?» kakor izgubljen strmi Lotar, kakor da ne vidi požara in ne besneče množice, ki je že opazila blazno kričečo starko.

«Cigansko sorodstvo ti je zakurilo kres, dragi Lotar, strupeno pika graščakinja.

«Klara,» trpi Lotar, «ali si res čisto brez srca?»

Grofica se namrdne:

«Jaz ne, ampak oni,» pokaže na gručo ljudi, ki drvi ciganki nasproti, «ki bodo zdajle popadli Olgino —»

Lotar skoči in dvigne pest; kajti ta hip je bila prišla Herbertova soproga na mostovž.

«Na ogenj z njo, na ogenj! Se staro večšo k mladi; da bo zalege konec!» vrisči množica in cela mreža mišičastih rok popade zaprepaščeno Margit, ki vpije, kolne ter kliče pekel in nebo na pomoč.

Grofica Klara se trese od jeze. Kakor levinja gleda možu naravnost v obraz. Počasi se zadnjiški umika proti Olgi, dokler ne obstane za njo, a takrat spet kakor kača:

«Pojdi in jim povej, kdo je ta, ki jo hočejo vreči v plamen —»

«Klara!» plane Lotar mimo Olge, «ženska, zver!»

Olga gleda zdaj svaka, zdaj svakinjo, ki bliska z očmi proti njej, kakor bi jo hotela upeliniti: «Dobro si ga zamrežila, ciganka!»

Lotarju omahnejo roke in Olga izbulji oči:

«Klara —»

Klara ji jezno obrne hrbet:

«Jaz sem grofica Klara R.,» jo zaničljivo pogleda čez ramo, «in ne dovoljujem cigankam take domačnosti!»

«Na ogenj s čarovnico, na ogenj z večšo!» raste krog pogorišča hrup, Klara pa se roga Lotarju:

«Ali se še ne boš zganil? Jo boš res pustil živo sežgati —?»

«Mir, zverine!» zarjove spodaj hreščeč glas in Bartol Rottenkörnner plane med pobesnelo tropo. «Pustite to žensko!»

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

KDAJ IN KAKO OBREZUJEMO SADNO DREVJE.

Pravkar čitamo v nekem listu med praktičnimi nasveti za vrt tole: «Avgusta meseca preglejmo vse sadno drevje, posebno pa mlada drevesa glede poganjkov-roparjev. Vse te poganjke na deblu pod krono gladko obrežimo, odstranimo pa tudi v kroni vse poganjke, ki so obrnjeni na znotraj. Pomladi bi bila rana na drevesu, če bi šele tedaj odstranili nepravilne poganjke, mnogo večja in drevesa bi operacijo težje prestala.» Ker smo tudi lansko jesen nekatere druge čitali podobne kvarne nasvete, smo vsekakor dolžni popraviti te napačne trditve, da ne bodo utrpeli mladi sadjarji škode.

Pred petimi leti je uvedla dunajska visoka šola za kmetijstvo natanske poskuse na sadnem drevju, da pojasni dvoje važnih vprašanj:

1. kdaj je najboljši čas za obrezovanje sadja in
2. kako se sadno drevje najbolje obreže?

Da dožene v tem pogledu resnico, je poskušal dunajski znanstveni zavod zadnja leta obrezovanje sadja v raznih mesecih. Ti poskusi so nesporno dognali, da je najugodnejši čas za obrezovanje in obžagovanje v pričetku premikanja soka v drevju, kar se prične pri nas v februarju. Zarastitev se začne, čim se je vzbudila rast in je na jesen okrog rane že lepa zarastlina. V prihodnjih mesecih obrezano drevje ne more do zime v toliki meri zaceliti ran, ker je bila doba rasti krajša. Rane od obrezovanja v avgustu in septembru pa ne napravijo skoraj nikakih zarastlin in je tu velika nevarnost za izsušenje kambija ob robu rane. V oktobru in novembru obžagano drevje se prav tako zelo težko obrase in potrebuje za zacelitev ran dva- do trikratno daljšo dobo od pomladi obrezanega drevja. Triletna opazovanja več sto dreves so jasno dognala, da je edino prava doba za obrezovanje konec zime ali začetek pomladi, ko se začne premikati sok. Poleg teh dognanj pa govori za pomladno obžagovanje zlasti tudi okolnost, da zima vedno poškoduje ali polomi veliko vej, ki jih moramo na pomlad odstraniti. Če bi zredčili krono že na jesen, bi potem ne imeli na pomlad s čim nadomestiti po-

škodovanih vej in bi tako sami pripomogli do pokvečenja sadnega drevja.

Drugo važno vprašanje je način obžagovanja. Večina mladih sadjarjev se boji velikih ran, češ, da drevo ne bo toliko trpelo, in rajši pusti kratek čep ali vsaj ne gre na doljni strani veje prav do debla pri obžagovanju. Napačno je to ravnanje, ker se take, čeprav majhne rane slabo celijo, ker leži rana izven debelih vodilnih poveskov (rekli bi drevesnih žil), ki preskrbujejo zarastitev rane. Sredica rane se izsuši in prične gniti. To gnitje se večinoma ne omeji le na čep sam, temveč prodre po lesu globoko v deblo. Tako nastane žlambor, torej gnojčea rana, ki se nikoli več ne zaceli, temveč provzroči prej ali slej smrt drevesa. Če pa odžagamo vejo tesno ob deblu, nastane sicer večja rana, vendar se pa ta brzo in popolnoma zaceli, kakor so to pokazali mnogoštevilni poskusi dunajske kmetijske šole.

Naši poklicni sadjarji so večinoma že sami prišli po dolgoletnih poskušnjah do prav istega prepričanja. Glavni namen teh vrstic pa je, odvrniti nove sadjarje od krivih nasvetov, ki jim le škodujejo. Obrezujemo in obžagujemo sadno drevje le v zgodnji pomladi in kolikor se dá gladko ob deblu. Da se ne bodo veje zacesale, je treba zažagati debelejšje veje, preden začnemo žagati z zgornje strani, za nekoliko centimetrov tudi na spodnji strani veje. Rano je treba lepo zgladiti z ostrim nožem ter jo namazati s katranom ali arborinom. Kdor bo tako ravnal, bo imel zdravo drevje, ki mu bo v veselje in dolgoletno korist.

DVOJNA KRIZA NAŠE ŽIVINOREJE.

Stališče našega kmetovalca postaja čim dalje težje. Ne le, da mu zadaja splošna gospodarska kriza najtežje udarce, je začela odpovedavati tudi glavna panoga našega kmetijstva. Naša živinoreja preživlja danes dvojno krizo. Z ene strani padajo cene živini na strahotno nižino, in je živino sploh težko prodati, po drugi strani pa je marsikje nastalo tako pomanjkanje krme zaradi letošnje suše, da ni ogrožena le naša živinoreja, ampak sploh vse gospodarstvo, ki se že dalje časa bori za svoj obstanek.

Cene živini se splošno znižujejo in so padle že za 50 % in tudi več, tako da nastaja težko vprašanje, ali se ta panoga sploh še izplača. Lepi voli so se plačevali lansko leto ob tem času po 10 Din za kilogram žive teže, letos pa se dobe tudi po 5 Din za kilogram. Praseta so se lani odajala po 250 do 300 Din komad, letos se pa pro-

dajajo po 120 do 150 Din. In v tem razmerju je padla cena tudi pri drugih živalih. Kot najvažnejša panoga našega gospodarstva bi morala živinoreja dajati glavni dobiček, ali danes nam povzroča in predstavlja samo izgubo in potiska kmeta v obupni položaj. Kmet postaja sam sebi tlačan in leze nevzdržno v nove dolgove. Ali res ni nobene pomoči?

Vso to krizo, ki je zadela našo živinorejo, povečuje pa še dejstvo, da trpijo naši kmetje marsikje pomanjkanje krme in bodo zbog tega prisiljeni svojo živino oddajati, da se rešijo nastale stiske. Če bi imeli zadosti krme, bi težke posledice splošne gospodarske krize lažje prenašali, ali sedaj nam preti še prisilna prodaja živine, ki bo že itak prenizke cene še bolj znižala. Prizadeja ne bo s tem samo živinoreja s svojimi dohodki, ampak vse naše gospodarstvo, ki je pri nas navezano na dohodke iz živinoreje. Če moramo živino v sili prodajati, bo zmanjkalo poleg njenih rednih dohodkov tudi gnoja, ki je za vzdrževanje rodovitosti zemlje in s tem vred tudi za prihodke iz poljedelstva in drugih kultur neobhodno potreben.

Ta dvojni udarec, ki zadeva našo živinorejo po krajih, kjer je nastalo pomanjkanje krme zaradi letošnje suše, bo imel usodne posledice za vse naše gospodarstvo.

Kako naj si pomagamo v tem bednem položaju? Kako naj prebavimo to stisko? To so vprašanja, ki so potrebna rešitve. Ali je sploh mogoče, kaj ukreniti v olajšanje usodnega položaja? Od javnih podpor ni dosti pričakovati. Z dobro vpeljšano organizacijo bi se dalo po najbolj prizadetih krajih doseči vsaj to, da bi se ne zavrgle

ZAHVALA.

P. n.

Vzajemna pomoč
reg. pom. blagajna

v Ljubljani

Borštnikov trg 3/L.

Potrjujeva prejem Din 19.875—, za kar se Vam tem potom najiskreneje zahvaljujeva in bova povsod priporočala Vaš cenjeni zavod v zavarovanje.

Tržič, dne 13. avgusta 1931.

Z odličnim spoštovanjem!

Rudolf in Pavla Kogoj.

Roke nekoliko popuste, toda razburjeni glasovi godrnjajo:

«Coprnica je!»

«Vešča, gospod!»

«Zažgala je, gospod —»

«Mir!» hruli Bartol Rottenkörn. «Kdo vam je dal pravico sodbe?»

S kopo krepkih psokv podi ljudi gasit, sam pa ukaže hlapcem, kar jih je bilo prišlo z njim, naj zaneso starko v senco. Ko zagleda na mostovžu obe gospe in Lotarja, se jim spoštljivo prikloni, nato pa odide k Margiti.

Starko kaže neštete podplutbe, po rokah, obrazu in životu pa je polna ran. Izprva je kakor mrlič, ko pa se ji vrne zavest in zagleda pred seboj Bartola Rottenkörnerja, zagore v peklenškem srdu njene oči:

«Zdaj me torej imaš v krempljih.»

Pa se zvije v gube, skriva obraz in zajoka. Ta brezglasni jok zaboli celo valpta.

«Dobro sem ti svetoval, Margit,» ji stisnjeno sikne, «ali sama si hotela drugače.»

S pogledom odpravi hlapce in prime potlej starko za roko. Ciganka se več ne brani, toda komaj napravi nekaj korakov, se spet sesede od slabosti.

Ta hlp se na pristavi zruši ostrešje. Plameni bliskoma šinejo visoko v zrak, da hlp za tem spet popuste kakor zver, ki se od lastne sile duši.

Ljudje so se nekoliko pomirili in gase z večjo vztrajnostjo. Dan se je medtem prevesil

daleč čez poldne in sence se že daljšajo. Včasi potegne hladen veter. Nekje zahrska konj.

«Grof Herbert!» zavalovi med množico krog pogorišča.

Bartol Rottenkörn se ozre. Zaradi varnosti krepko zastavi desno nogo na cigankino krilo in kakor neupogljivo deblo pričakuje svojega gospoda.

«Vaša milost,» zamolklo spregovori, ko prijezdi grof do njega, «končno se mi je posrečilo: tu je Margit.»

Grof razjaha in valpet se skloni, da bi dvignil žensko, ali kar leži na tleh, ni več Margit! Pošastno spačen obraz se mu nemo reži nasproti. V steklenem srdu se svetijo izbuljene oči in zobje so stisnjeni kakor od zadržane kletve.

Margit je mrtva.

XI'

Kakor mrliča sta oba brata, ko si v viteški dvorani stojita nasproti. Gospa Klara noče z nikomer govoriti in se je umaknila v svoje sobane, gospa Olga pa sanja z odprtimi očmi, trepeče, se plaši in kakor slepec tiplje v mislih, da bi doumela, kaj se je prav za prav zgodilo.

Pogorišče spodaj je že mirno, skoraj mrtvo. Nekaj ljudi še straži, a večina se je razšla.

V lopi spodaj leži na golih tleh Margit. Nikogar ni, ki bi ji prižgal vsaj tučko, tudi nikogar, ki bi zagnil obraz, da ne bi tako pošastno tožile te strašne steklene oči.

«Strašno si se maščeval nad menoj», sikne Herbert in strmo gleda brata. «Da si me zavratno umoril, bi mi bil prizadejal manjše zlo —»

Sunkoma se obrne in njegov težki korak grozeče odmeva po dvorani.

Lotar molči. Roke ima na hrbtu prekrižane, glava je povešena in pogled nemirno blodi po tleh. Besede ni iz ust, a Herbert toži kakor jastreb.

«Da si prišel in rekel: Premajhen je prostor pod solncem za naju dva! — Brez obotavljanja bi ti bil na voljo.»

«Vse to je zmota, Herbert,» zastoka zdajci Lotar in si v navalu bolečine razgali prsi: «Tu, glej! Svobodna ti je pot. Odpri mi srca vir krvavi, če misliš, da je moje delo —»

Herbertu se bliska v očeh:

«Lagal si mi!»

«Lagal —» odjekne Lotarjev glas. In kakor obsojenec išče grof po zbeganih mislih: «Lagal sem ti, da bi jo rešil, da bi odvezel ostrino tvoji jezi. Kaj ti je storil bedni rod, da si ga hotel zatreči kot golazen?»

Naenkrat utihne. Vsa njegova moč je pri kraju in kakor otrok stopi za bratom in se z obema rokama oklene njegove desnice.

Herbert obstane in se ga hoče otresti, ali Lotar že spet govori. S pritajenim glasom se izpoveduje in priznava vse, kar sta se bila domnila s Klare

(Dalje prihodnjik.)

Kmetovalci, kako boste oblekli za jesen sebe in svojo družino

Razne zimske blagove za suknje in obleke, blago za ženske plašče, raznovrstne barhante in flanele, posteljne odeje, flanelaste ruhe, oksfote, cefirje in vse vrste druge manufakture dobite pod ceno v

razprodaji Jos. Ravnikarja

manufakturna veletrgovina v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 7, I. nadstropje (poleg hotela „Union“)

dobre plemenske živali, če se morajo za slepo ceno oddajati. Lepe in dobre živali bi se morale na vsak način ohraniti za nadaljnjo rejo!

Sejmi

- 2. avgusta: Velika Loka, Hajdina.
- 3. avgusta: Ribnica na Pohorju (samo za živino), Konjice, St. Vid (Bloke).
- 1. septembra: Skaručna, Višnja gora, Rateče, Guštanj, Zigarski vrh.
- 2. septembra: Sodražica, Sv. Bolfenk v Slovenskih goricah, Prosenjakovci.
- 3. septembra: Gornja Radgona, Crnomelj.
- 4. septembra: Preska, Dolenja vas, Bogojina, Vuhred (samo za živino).
- 5. septembra: St. Lenart v Slovenskih goricah (samo za živino), Vesela gora (St. Rupert), Planina (brežiški srez).

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valutah: 1 dolar za 56.20 do 56.30 Din; v devizah:

- 100 avstrijskih šilingov za 796.65 do 799.05 Din;
- 100 italijanskih lir za 296.33 do 297.23 Din;
- 1 dolar za 56.56 do 56.94 Din;
- 100 franco-kih frankov za 222.13 do 222.79 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 167.82 do 168.32 Din.

Vojna škoda se je po padcu ob koncu preteklega tedna zopet okrepila in trgovala po 334 do 335 Din, investicijsko posojilo pa po 72 do 74 Din.

Tedenski tržni pregled

— LES. Tendencia za les slaba. Zaključkov ni bilo. — V zadnjem času se je nekaj več kupčevalo le v hrastovini, in sicer v podnicah in neobrobjenih hrastovih plohih. Ob priliki prevzema pa se je pogosto izkazalo, da utrpe producenti

zaradi nepravilne manipulacije veliko škodo (hrastove hlode bi morali takoj obeliti, čim je les posekan). V suhem in vročem vremenu se je v hloilih zaredila mušica, ki se z vztrajnostjo širi in uničuje les. Pravilno naj bi se sekala hrastovina le v zimskih mesecih in tudi v zimi posekana se mora obeliti, preden se prične manipulacija na žagi. Skorjo pa je treba v vsakem primeru odstraniti iz skladišča.

— Ljubljanski živinski sejem (19. t. m.). Na sejem je bilo prignanih 121 konj, 4 žrebeta, 60 volov, 49 krav, 14 telet in 47 prašičkov; prodanih pa je bilo 24 konj, 34 volov, 19 krav, 13 telet in 28 prašičkov. Sejem je bil precej slab. Cene so ostale povsem nespremenjene, kakor na zadnjem sejmu, in notirajo za kilogram žive teže: voli I. vrste 6.50 do 7 Din, II. vrste 5.50 do 6.50 Din, III. vrste 4.50 do 5.50 Din; krave, debele, 4 do 5.50 Din, krave klobasarice 2 do 3.50 Din; teleta 6 do 8 Din; prašički za rejo, 6 do 15 tednov stari, so se prodajali po 100 do 200 Din komad.

— Mariborski živilski trg. Cene so bile: krompir po 1.50 do 2 Din, čebula 3 do 6 Din, česen 14 Din 1 kg, zelje, glava 1 do 3 Din, kumare 0.50 do 1.50 Din kos, pšenica 2 Din, rž 1.25 Din, ječmen 1.25 Din, oves 1 do 1.25 Din, kuruza 1.50 Din, proso 2.50 do 3 Din, ajda 1.50 Din, fižol 2 do 2.50 Din, grah 10 do 12 Din liter; kokoši 25 do 35 Din ena, piščanci 18 do 40 Din par, race 12 do 20 Din, gosi 40 do 50 Din in purani 35 do 40 Din.

Kratke vesti

— Prestavitev sejma. V Krškem bo veliki živinski, svinjski in kramarski sejem, tako imenovani «Angelski sejem», v soboto 29. avgusta.

— Cene živini se dvigajo. Cene goveje živine so že prekoračile najnižjo točko in so se pričele celo dvigati. Kar je bilo res odveč, so kmetje sami poklali. Ker se je tudi izvoz zadnji teden ojačal, ni več prehude ponudbe. Ljubljansko mestno tržno nadzorstvo je prejelo od mnogih

županstev poročila o cenah goveje živine. Tako so Brežice poročale, da so bili tam pitani voli v začetku avgusta po 6 do 7 Din in teleta po 6 do 7 Din kilogram žive teže, prašiči za zakol pa po 7 do 9 Din. Kamnik je javil, da so bile 15. avgusta naslednje cene: pitani voli 6 do 7 Din, teleta 7 do 8 Din, prašiči 5 do 6 Din kilogram. Škofja Loka je javila, da so bili 7. avgusta pitani voli 6 do 7 Din, teleta 7 do 8 Din in prašiči 6 do 7.50 Din. Kranj pa je sporočil, da so bili 3. avgusta pitani voli kilogram po 7 Din, teleta 8 Din in prašiči 8.50 Din. Minulo soboto se je vršil v Mokronogu velik živinski sejem, na katerega so kmetje prignali veliko prav lepih volov. Cene so bile 5 do 7 Din za kilogram žive teže.

— Položaj na hmeljskem trgu. Večina hmeljarjev je končala s tem tednom obiranje. Ker je ostalo do 40 odstotkov slabšega blaga neobrnega, se ceni letošnja letina na pičlih 7000 metrskih stotov. Obrano blago je najboljše kakovosti, kar je razvidno že iz dejstva, da je bilo od 1000 bal iz vnaprejšnje prodaje neustrezajočih le nekaj deset bal. Dovozi in prevzemi iz vnaprejšnje prodaje se nadaljujejo. Kljub temu je živahno povpraševanje po novem blagu, predvsem za angleški račun, in se plačuje po 7—8 Din za kilogram. Navzoči so tudi nürnberški in žateški trgovci, kakor prejšnja leta. Hmeljarji še niso voljni prodajati svojega pičlega pridelka odlične kakovosti in je bilo kljub živahnemu povpraševanju prodanih le okrog 100 stotov. — Na Češkem je ena tretjina pridelka porjavela zaradi rdečega pajka, mnogi ga pa niso sploh obrali. Tudi v Nemčiji je peronospora uničila zelo mnogo pridelka. Ker so pa zaloge iz prejšnjih let zelo velike, zaenkrat še ne smemo upati na visoke cene.

— Za pospeševanje pridelovanja lana. Trgovska zbornica v Belgradu je poslala v Osijek en vagon lanenega semena, da se razdeli med kmete. Tako se hoče razširiti pridelovanje oljnatega lana, da bi se omejil uvoz v tako velikih količinah iz Argentine. Razdeljeno seme je prvi domači

Ivan Albreht:

Likof in vice

Oni dan je šel Kvedrov Peter mimo križa za Lazami, kjer pravijo, da že leta in leta išče neodrešena duša pokoja. Prodajal je bil nekaj gozda in je družba kupčijo zalila s poštenim likofom, ki je vse udeležence močno ogrel, mešetarja Šrebota pa celo tolako, da se je še pred koncem slovesnega likofa nekam izgubil. Kljub meglenosti v glavi je Peter Kveder kmalu pogrešil Šrebota in ga začel iskati, vendar mu niti oštr niti kupec nista vedela povedati, kam se je vtaknil mešetar. Nazadnje so se vsi skupaj zedrnili v tem, da je končno mešetarjeva stvar, kam in kod hoče, pa so ga mirno zvrnili še nekaj meric, hvalili vreme in tarnali proti davkom ter se končno razšli, ko so že zvezde migljale z neba.

Grede je Petru pijača še bolj segla v glavo in pa v noge. Kakor je buljil, je videl vse po dvoje in se mu je zdel svet nazarensko čuden, noge mu pa že celo niso hoteli biti pokorne. Tako je lomastil proti Hinjam, odkoder je bil doma, pa je bila pot ta večer neznasko dolga in hoja tako naporna, da je moral bolj in bolj pogostoma počivati.

V Lazah, prostranem gozdu, je Peter čisto obnemogel. Temno je bilo ko v rogu in mož ni vedel več ne kod in ne kam. Na slepo se tedaj nasloni, zdrkne ob deblu ali plotu (kdo bi razmišljal!) polagoma na tla in hoče v sladki

utrujenosti pod milim nebom privoščiti nekoliko pokoja kostem svojega rojstva, ko se nenadoma pod njim zgane in zaječi. Peter se zgane in se hoče poravnati, tisto pod njim pa zdajci tako odurno zahrope, da se Petru kar zabliska pred očmi od same groze. V hipu je na nogah, tiplje in tiplje in spozna, da je bil legel pod križ, kjer že toliko in toliko let išče nesrečna duša odrešenja. Kakor bi mu kdo podkuril, se spusti Peter v tek, se zaletava v drevje, sopiha in bunka z glavo zdaj sem, zdaj tja, včasih pa se položi tudi na tla in krepko zarije s čelom in nosom po kamenju, da priklovrati končno kakor mučeniška žrtev domov. Preplašeni ženi pove, kako ga je strašilo pod križem v Lazah in uboga Kvedrovka goreče hvali Boga, ki je bil tolikanj usmiljen in ni dopustil trpečim duhovom, da bi bili zdrobili njenega moža v solnčni prah. Hlapec Jernač se medtem poredno muza, vrže kamizolo čez ramo in se splazi iz hiše, pa hajdi proti Lazam. Pod križem posveti in kmalu zagleda mešetarja Šrebota.

«Hoj, ti duša iz vic, ali se mi pobereš, grdoba! Skoraj bi nam bil gospodarja udušil!»

Ker se dedec ne zgane, ga hlapec ročno pobere kvišku in ga vleče naravnost na Kvedrov dom.

«Ko je že gospodar srečno doma, sem pa še duha pripeljal», ga pahne v hišo in se še sam priroga za njim. Mati Kvedrovka začudeno gleda, pa kmalu spozna, kako in kaj. Vzlic utrujenosti zdaj Peter nima miru. Skesano posluša ženine

dobre nauke in z nejevoljo prenaša zasmeh vaščanov, ki ga bolj skeli kot vse praske in bunke, ki so mu jih na begu prizadejale svojeglave smreke in jelke.

«Kar je bilo, je bilo», skuša končno Peter omiliti ostrino pregibkih jezikov, venlar mu ne pomaga dosti. Devet fara naokrog ve povedati vsak otrok, kako je Kvedrov Peter srečal Šrebota v vicah, še preden je umrl. Ali to pa je! Pod križem v Lazah ni poslej nobenih strahov več!

Ivan Albreht:

Angelova zvestoba

Pek Martin v Zabrdju se je povzpел tako rekoč iz nič do nekšnega blagostanja. Prisluzil in prihranil si je počasi toliko, da je imel pekarijo v lastni haši in da si je še nekoliko zemlje nakupil. Res so njegovo imetje še težili dolgovi, vendar je bil mojster Martin že toliko usidran v prijaznem trgu, da si je najel pomočnika. Fant je bil še mlad, siromašen, tam nekje s Krasa doma, pa se je mojstru Martinu hudo zasmilil, ko se je oglašil pri njem in s plahim glasom povedal, da išče dela. Mojster Martin ga je rad sprejel in se mu je tudi zdelo, da je dobro zadel; kajti Angel, novi pomočnik, je bil priden in na moč skromen. Vzlic temu se je mojstru Martinu zdelo, da mora le še preskušati Ange-

plod argentinskega semena. Na 1 ha je bilo pridelanega od 800 do 1200 kg, kar predstavlja vrednost od 2000 do 3000 Din, ako računamo cene po današnji svetovni ceni 250 Din. Po zatrdilu strokovnjakov so stroški za pridelovanje lana zelo nizki, ker tega lana ni treba pleti in ga ni treba obirati, temveč se žanje kakor pšenica. Vseje se lahko tudi v slabši zemlji. Ta vrsta lana ne odvisi mnogo od podnebja ali vremena, ker ne gre za to, da bi bile bilke visoke.

— **Plemenski sejem v Ormožu.** Zveza selekcijskih društev za pingavsko govedo v Ormožu bo priredila 29. t. m. ob 9. plemenski sejem za pingavsko govedo. Zveza nudi sto bikov do 12 mesecev starih, večje število telic in krav čiste pingavske pasme na prodaj. Zveza obstoja komaj leto dni in je med tem časom priredila že štiri plemenske sejme z velikim uspehom. Na teh sejmih je bilo prodano nad 200 glav plemenske živine, po večini v južne banovine naše kraljevine. Govedo je čistokrvno, od bikov, uvoženih iz Solnograške; ta pasma se goji več kot petdeset let na območju zveze. Ta pasma je popolnoma zdrava in ne nagiba k tuberkulozi. Sposobna je za delo in daje zelo užitno meso. Krava daje povprečno do 2100 litrov mleka, ki vsebuje 3-8 % masti. Tele ima po štirih tednih do 60 kg žive teže. Pingavska pasma je prikladna in priporočljiva za one kraje, kjer je dovolj paše.

— **Razstava poljedelskih strojev in orodja** na letošnjem jesenskem ljubljanskem velesejmu od 29. avgusta do 9. septembra bo dosedanje slične razstave še znatno prekoslila. Razstavljeni bodo vsakovrstni stroji, od preprostega do najbolj dragega in za vse vrste gospodarstva. Nudila se bo velika izbira poljedelskega orodja in strojev za mlekarstvo. Večina strojev, ki bodo zavzemala približno 2000 m² razstavnega prostora, bo v obratu. Razstave se udeležijo domače in tujke iz inozemstva, zlasti iz Češkoslovaške, Avstrije, Nemčije, Ogrske, Francije, Amerike, Švedske in Danske. Poljedelske stroje razstavi 25, poljedelsko orodje 18, male bencinske motorje za pogon strojev 3, stroje za mlekarstvo pa 4 tujke. Vsak imetnik velesajmske legitimacije, ki stane 30 Din, ima pravico do polovične vožnje po železnici. Naročate legitimacije pri razprodajalcih ali direktno pri velesajmskem uradu v Ljubljani. Dopisnica zadostuje. Lahko pa kupite tudi navadno vstopnico za enkratni ogled, ki stane po 10 Din. Kmetovalcem sporočamo, da bo to razstavljeni na velesejmu najrazličnejši predmeti,

izmed katerih naj omenimo le zvonove, gasilno orodje, jermenarske izdelke, verige, različne vozove, bicikle, obleko, čevlje, sirarske izdelke, plemensko perutnino, domače zajce itd.

— **Razstava perutnine** na jesenskem velesejmu v Ljubljani hoče pokazati umno rejo perutnine po najmodernejših vidikih, to je z odbiranjem ali s selekcijo živali po nesnosti. Znano je, da naša perutninarstvo v naših krajih velike dohodka, ki pa žal v zadnjem času silno nazadujejo, in to največ zaradi predrobnih jajc. Izgubili smo zaradi tega največje odjemalce v inozemstvu. Ta del razstave bo jako poučen, ker bodo razstavljenе živali samo od priznanih rejcev, članov perutninarskega selekcijskega odseka Kmetijske družbe.

— **Čebelarstva razstava** na jesenskem velesejmu v Ljubljani od 29. avgusta do 9. septembra t. l. Naši čebelarji bodo razstavili svoje letošnje pridelke. Dano bo vsakomur, ki ceni uživanje medu, prilika, da se o pravem času preskrbi z medom. Ta del bo nudil tudi marsikaj poučnega in sploh takega, za kar se naši čebelarji najbolj zanimajo.

— **Vpis v gospodinjstvo šolo na Mali Loki.** Na banovinskem posestvu Mala Loka, pošta Velika Loka, se otvori 1. oktobra t. l. tretje šolsko leto kmetijske gospodinjstvene šole, ki bo trajalo deset mesecev, to je do 31. julija 1932. Namen šole je, izobrazovati dekleta srednjih in malih posestnikov za dobre kmetijske gospodinje, jim vcepiti veselje do kmetijskega dela in jih ohraniti kmetiški hiši. Zato se sprejemajo v šolo le kmetiška dekleta. Učenke stanujejo v zavodu, kjer imajo šolo in vso oskrbo. Celotna oskrbnina (hrana, stanovanje, kurjava, razsvetljava itd., razen potrebščin za šivanje, knjig in zvezkov) znaša za označeno šolsko dobo 4000 Din. V upoštevanja vrednih primerih se oskrbnina na prejšnjo staršev (varuha) pridnim in siromašnim učenkam zniža. Dekleta, ki hočejo vstopiti v kmetijsko-gospodinjstvo šolo, morajo izkazati, da so stara nad 16 let, da so dovršila osnovno šolo, da so zdrava in morajo predložiti obvezo staršev, oziroma varuha, da plačajo vse stroške šolanja v smislu določil pravilnika. S temi podatki in potrebnimi prilogami opremljene, pravilno kolkovane (kolek 5 Din) prošnje za sprejem naj se vpošljejo najkasneje do 1. septembra t. l. vodstvu banovinske kmetijsko-gospodinjstvene šole na Mali Loki pri Veliki Loki.

— **Vpis v kmetijsko šolo na Grmu.** Banovinska kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu razpisuje sprejem gojencev za šolsko l. 1931./32., ki se prične v začetku novembra t. l. — Šola ima dva oddelka: letno šolo in zimsko šolo. Pouk v obeh se prične prve dni novembra. Letos traja šola eno leto z enomesečnimi počitnicami v avgustu prihodnjega leta, zimska pa dve zimi po pet mesecev, in sicer se bo to zimo, ki pride, vršil I. tečaj, drugo zimo pa II. tečaj. Letna šola je prirejena za učence iz vseh krajev bivše ljubljanske oblasti, zimska pa v prvi vrsti za prosilce iz vinorodnih krajev. Pogoji za sprejem so: starost od 16 do 20 let, moralna neoporečnost, telesno in duševno zdravje in z dobrim uspehom dovršeni vsaj trije razredi osnovne šole. Prosilci, ki imajo manj kakor tri razrede osnovne šole ali pa slabo izpričevalo, ne bodo mogli priti v poštev za sprejem. Vstopiti bodo morali šole prihodnjo pomlad v pripravljani tečaj. Višina oskrbnine se bo določila pozneje. Brezplačna mesta se bodo oddala sinovom srednjih in manjših kmetijskih posestnikov, ki imajo lepo izpričevalo in se starši zavežejo, da ostane sin po dokončani šoli na domači kmetiji. Prošnji je priložiti premoženjski izkaz, potrjen od davčnega urada. Prošnje za sprejem morajo biti pisane svojeročno na celo polo in kolkovane s kolkom za 5 Din ter poslane na ravnateljstvo banovinske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu do 20. septembra t. l.

Popolna jasnost glede atentatov na vlake

Preiskava avstrijske policije je dovela do nedvomnih dokazov, da se je atentat na jugoslovanske vlake že dolgo pripravljali. Dokazano je, da sta atentatorja Stanko Hranilović in Mijo Seletković bila v stalni zvezi s Perčecovo skupino na Dunaju. Eden od obeh atentatorjev je celo več časa stanoval pri Perčecu. Nadalje je bilo dokazano, da je imel Hranilović ponarejen madžarski potni list na ime Marko Broš. Prav tako je dokazano, da sta bila atentatorja zelo pogosto na Gradiščanskem v majhnem kraju Klingebachu, kjer sta v hiši nekega Šimunovića, ki velja kot Perčecov slavnati mož, izdelovala bombe. Imenovana atentatorja sta bila v odnošnjih s tistimi osebami, ki so že več časa sistematično uprizarjale napade na jugoslovanske železnice in

lovo pošenost in zvestobo. Začel mu je tedaj tuintam nastavljal vabe, zdaj nekaj dinarjev, zdaj desetak, nazadnje pa celo stotak. Mladi pomočnik je hitro spregledal mojstrov nameru in je vneto pometal in stresal denar s smetmi vred na lužo, odkoder ga je moral potlej izbrskati mojstrov sinko. Ko je končno zagledal Angel stotak, ga je pogrelo. «Čakaj,» si je dejal, «to navado ti kmalu preženem!» Nalepil je čez in čez po stotaku koruze in pšenice, stresel vse s smetmi na lužo in prijazno poklical kure, ki so se hlastno lotile žita na dragoceni podlagi. Preden je priletel mojstrov sinček, je bil stotak razkljuvan na stotine koscev.

«Ali nič ne pogledaš, kaj vržeš na lužo?» se je razburil mojster Martin, Angel pa mirno:

«Smeti.»

«Kakopak! Stotak si mi danes treščil venkaj!»

«Če jih imate toliko preveč, da jih lahko mečete v smeti, se jih tudi meni ne zdi škoda!» se je odrezal pomočnik in mojster je obmolnil.

«Fant je pošten,» je natihoma rabsodil, «če je le tudi zvest.»

Kadar je bil mojster Martin poleg, je Angel delal kakor čebela. Kako se le neki suče, kadar je sam? To je skrbelo mojstra Martina, pa je dopoldne naročil pomočniku, naj drevi sam opravi vse, ker mora on v mesto in ga ne bo danes nazaj

Angel prikima in se zvečer res pridno loti dela. Nenadoma pa se mu zazdi, da nekaj škrblija pri vratih. Prisluhne — nič; spet dela, pa je zopet čuti škrbljanje.

«Če le ni kak zlodej zavohal, da gospodarja ni doma,» pomisli Angel, «pa hoče ropati!»

Škrbljanje ne poneha in celo seno je videl Angel pri vratih na dvorišče. Le čakaj, lopov kdorkoli si!

Pomočnik zgrabi klaftersko poleno, previdno zleze k vratom in čaka. Zdaj razločno čuje, da nekdo sope na oni strani. Hlastno odpre vrata in lop! se zavali nekdo čez prag!

«Tatovi!» krikne pomočnik. V delavnico prileti mojstrov žena, sinček za njo in na krik kmalu še nekaj sosedov. Ali ko posvetijo bolj natanko, spoznajo — mojstra Martina, ki onesveščen leži v krvi.

Zopet vik in krik in jok dokler si končno Martin ne opomore. Pomočnik se jecljaje opravičuje, toda mojster je kljub bolečinam čisto čebre volje.

«Le tiho, fant,» si briše kri z obraza, «enkrat nobenkrat! Do smrti bom pomnil, kakšna je — Angelova zvestoba!»

V šoli.

Učitelj je pripovedoval učencem, da je treba človeka, ki je zmrznil, s snegom drgniti. «Kaj pa bi bilo, če bi se zgodilo kaj takega poleti, ko ni snega?»

Osel.

«Ako bi imel tu posodo z vodo in drugo s pivom,» je predaval nasprotnik alkohola, «ter bi postavil potem obe posodi pred osla, za katero pijačo bi se le-ta odločil?»

«Gotovo za vodo!» je nekdo vzkliknil.

«Prav imate,» je odgovoril nasprotnik alkohola. «Tu vidite pravi nagon živali. Zakaj se ne dotakne rajši piva?»

«Ker je pač osel,» ga je poučil nekdo, ki je bil velik prijatelj zlahčne kapljice.

Izkušen strokovnjak.

«Če bi bili strokovnjak, bi vam lahko povedal o lepi priliki, da se oženite v dobro uspevajoče podjetje.»

«O saj sem strokovnjak — bil sem že trikrat oženjen.»

Tudi odgovor.

— Kaj je rekel tvoj ženin, ko si mu povedala, da je napovedal tvoj oče konkurz?

— Niti besedice ni črhnil, samo obrnil se je in naglo odšel.

Vojaška.

Narednik: «Kaj ste v civilu?»

«Brivec!»

«Dobro — vi boste v kuhinji krompir lupili!»

Pojmovanje revščine.

«Vi ste torej na ženitovanskem potovanju. Kje imate pa ženo?»

«Ker sva siromašna, potujem sam!»

mostove, ki so umorile župana v Novi Gradiški in ki imajo na vesti umor znanega publicista Tonja Štegla. Poizvedbe dunajske državne policije o bivališču Hranilovića in Selekovića so pa bile do sedaj, žal, brez uspeha.

DOPISI

BUKOVŠČICA V SELŠKI DOLINI. Prosto- voljno gasilno društvo na Bukovici priredi v ne- deljo dne 6. septembra veliko vrtno veselico v Bukovščici v Selški dolini. Zabava se bo vršila ob zvokih domače godbe na lepem, senčnatem vrtu Ivanke Pintarjeve, po domače Jeričeve. Za animivost, dobro kuhinjo in žejna grla bo do- ro preskrbljeno. Vsi prijatelji gasilcev toplo vabljeni!

SPODNJA HUDINJA. Po vsej dravski bano- vini se nedeljo za nedeljo vrste tekme koscev in lanjic. Razveseljiv je ta pojav, ki krepi samo- zavest kmetske mladine in jo izpodbuja v med- sebojno tekmo za prospek naše vasi. Društva kmečkih fantov in deklet, ki prirejajo te tekme, se dobro zavedajo, da je za dvig vasi potrebna častna tekma vseh za napredek. Tako se bodo kmečki fantje in dekleta zbrali 8. septembra v Spodnji Hudinji pri Celju, da tam pokažejo, da je njih delo sveto in koristno. Tu bodo tekmovali fantje iz vse banovine. Vsi, ki čutite s kmetom, 8. septembra na Spodnjo Hudinjo!

DOL PRI HRASTNIKU. V ponedeljek 3. av- gusta je nenadno umrl na Bledu tukajšnji učitelj in načelnik Sokola g. Viktor Dacar, star komaj 25 let. Bil je dober učitelj, priljubljen pri naših ljudeh, posebno pri mladini, ki jo je ljubil kakor lastne otroke. Vse svoje proste ure pa je prosto- voljno žrtvoval delu za narod. Vse delo je vodil v Sokolu, ki mu je bil delaven načelnik ter vod- nik skoro vseh oddelkov. Ljubil pa je tudi godbo in hodil tedensko v Hrastnik k orkestru in pev- skemu zboru. Pred koncem leta je še posejal so- kolski tečaj v Celju, kjer pa je tik pred koncem — omagal. Moral je v bolnico, odkoder so ga prepeljali domov umreti. Bil je komaj tri leta učitelj. Pogreb je pokazal, kako priljubljen je bil. Čast njegovemu spominu, nam vsem pa naj bo v posnemanje v delu za šolo in narod! — ar.

SV. EMA. 21. septembra 1930. se je v Pristavi ustanovilo prostovoljno gasilno društvo. 30. av- gusta bo društvo slovesno blagoslovilo novo mo- turno brizgalno. Krepkemu delovanju društva iz- kažimo priznanje s tem, da se 30. avgusta udele- žimo njegove veselice. Zavedajmo se nevarnosti ognja in podpirajmo naša gasilna društva!

GORJUŠE V BOHINJU. Novo šolsko poslopje bo v najkrajšem času dograjeno. Vsa dela so iz- delana prav lično in čedno, tako da bodo Gor- jušci na svojo šolo lahko res ponosni. Stoji prav sredi vasi in bo krasila prijazno gorjuško dolino. Slovesna otvoritev in blagoslovitev bo 8. septem- bra in bo ob pričetku šolskega leta izročena svo- jemu namenu. Domači fantje in dekleta že pri- pravljajo, kako bodo omenjeni dan okrasili novo poslopje s cvetjem, zelenjem in državnimi zasta- vami. Na vsak način bo za Gorjušce pomemben praznik, ker podobnega še ne beleži zgodovina Gorjuš. V primeru slabega vremena se blago- slovitev prenese na nedeljo 13. septembra.

STRAŽIŠČE PRI KRANJU. Slabo vreme je preprečilo minulo nedeljo blagoslovitev reševal- nega avtomobila. Slovesnost se bo vršila v ne- deljo 30. t. m. ob vsakem vremenu ob istem času in z istim sporedom. Prosimo vsa bližnja dru- štva, da se prireditve udeležijo.

SV. JERNEJ PRI LOČAH. Sokolska četa pri Sv. Jerneju bo priredila v nedeljo 30. t. m. telo- vadni nastop s sodelovanjem bratskih društev in čet. Četa se bori s težkočami, a vztraja, čeprav je

le majhno število onih, ki so navdušeni za pozdig plemenite organizacije. Nasprotstva nas ne stra- šijo, saj imamo tudi naklonjeno sosesčino.

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. Na pobudo našega rojaka dr. Draga Kocmuta, ravnatelja Mestne hranilnice v Mariboru, se je pred leti pod pred- sedstvom posestnika g. Hrašavca osnoval odbor za postavitev spomenika padlim vojakom. Vsaka občina je obljubila svojo podporo. Toda ostalo je le pri besedah in vse delo je zaspalo. Od devetih občin župnije je darovala le občina Grabonoš okrog 1000 dinarjev. Čas je že, da se zganejo tudi druge, da postavimo vojnim žrtvam dostojen spomenik.

ŠT. VID NAD LJUBLJANO. Na meščanski šoli se prično ponavljajni izpiti v soboto 29. av- gusta. Vpisovanje se bo vršilo za nevpisane učen- ce še 30. in 31. avgusta od 8. do 12. V I. razred se sprejemajo učenci, ki so dovršili IV. razred ali IV. šolsko leto na osnovni šoli. Ubožni učenci do- bijo učne knjige brezplačno. Starši se opozarjajo, da se zahteva sedaj že skoro povsod, najsi bo v obrti ali trgovini in podobnem poklicu, nekaj razredov meščanske šole. Tudi novi zakoni pred- videvajo več ali manj tako izobrazbo.

DOMAČE NOVOSTI

* **Vodnikova družba v Ljubljani** bo izdala v letu 1931. naslednje štiri nad vse zanimive, za- bavne in poučne knjige: 1.) Vodnikovo pratio za leto 1932. Ohranila bo dosedajno lepo prati- karsko opremo ter prinesla obilo izbranega po- učnega in zabavnega gradiva v besedi in sliki. Knjigo krase 16 strani izvrstnih in zanimivih fotografskih posnetkov v bakrotisku. — 2.) Ivana Matičiča povest: «Moč zemlje». Pisatelj je živel nekaj let pred vojno med našimi rojaki na Ko- roškem in ob desetletnici plebiscita je napisal povest o naši lepi zemlji onkraj Karavank. Ni to ljubavna zgodba dveh, treh ljudi, temveč živa pripoved Koroške vasi, pisana kolektivno, zajeta iz resničnega doživetja naše izgubljene zemlje. Povest, ki jo ne odložiš, dokler je nisi prečital. — 3.) Dr. Ivan Lah: «Sigmovo maščevanje». Po- vest iz življenja ubožnega dolenjskega plemiča Sige, čigar oče je pristaš Zrinjskih. Ko se pri- pravilja zarota, pride hrabri Sigma na Ozalj, glav- ni grad Frankopanov, kjer se razvijajo romani mladih ljudi. Naposled nastane boj, ki se ga ude- ležuje Sigma do katastrofe hrvatskih zarotnikov, nato pa se vrne domov in maščuje zločine oče- tovih nasprotnikov. Delo riše borbo idealizma proti hlapčevstvu in je napisano izredno živahno in krepko. — 4.) Profesorja Mihajla Pupina svetovnoznan lastni življenjepis «Od pastirja do iz- umitelja», ki podaja pester slike in nad vse zani- mive prizore in premišljanja nadarjenega jugo- slovenskega dečka, ki je šel v deželo dolarjev s trebuhom za kruhom, izkusil tam obilo gorja in neprijetnosti, zmagal v mnogih življenjskih bor- bah ter postal naposled profesor na columbijski univerzi in znameniti izumitelj. Knjigo je poslo- venil dr. P. Breznik. — Uprava Vodnikove družbe prosi vse člane, ki še do danes niso obnovili svoje članarine za leto 1931., da se takoj pri- javijo pri svojih poverjenikih ali pa direktno pri centralni pisarni v Ljubljani. Prav tako poziva tudi vse ljubitelje lepih knjig, da takoj prijavijo svoje članstvo Vodnikovi družbi v Ljubljani. Naj ne bo slovenske rodbine, katere vsaj eden ro- dinski član ni naročnik knjig Vodnikove družbe! Gg. poverjeniki, poagitirajte med svojimi znanci za družbo! Bravec «Domovine» prijavi še danes svoje članstvo pri Vodnikovi družbi!

* **Zlati jubilej 50letnega delovanja** v korist bližnjega sta praznovali ta mesec prostovoljni ga- silni društvi v Mojstrani in St. Jerneju na Do- lenjskem.

* **Manica Komanova** je nevarno obolela. V pe- tek ponoči se ji je stanje poslabšalo in so jo mo- rali okrog dveh prepeljati v splošno bolnico, kjer so ugotovili, da gre za nevarno vnetje slepiča.

Priljubljena ljudska pisateljica je morala pre- stati prav hudo operacijo, a se ji je včeraj stanje obrnilo na boljše. Zelimo ji skorajšnje okrevanje!

* **Zastran sejmom** prosimo vse čitatelje, ki jim je ležeče na tem, da jih točno objavljamo, naj posredujejo pri svojih občinah, da nam bodo vse občine vsakikrat pravočasno (14 dni pred sej- mom) javile sejmski dan.

* **Zanimiva obletnica.** Prejšnjo nedeljo je ob- hajala v Trziču 180letnico svojega delovanja Čev- ljarska zadruga. Malo je društev, ki bi se moglo ponašati s tako častljivo starostjo. To pomen- ljivo obletnico bo zadruga proslavila s sprevedom skozi mesto do farne cerkve k službi božji, nato bo na glavnem trgu pred cerkvijo sv. Andreja blagoslovitev nove zadrugne zastave, ki bo na- domestila dosedanje bandero. Popoldne pa pri- redi ljudsko veselico. Ob jubileju bi Čevljarski zadrugi želeli, da tudi v bodoče uspešno zastopa in vodi naše mojstre, ki v tej občutni krizi po- trebujejo vzajemne pomoči.

* **Lep napredek posavskega trga.** Naš mični in napredni trg Sevnica je storil spet lep korak naprej, ki bo za dolga desetletja čuval zdravje tržanov. V bližini cerkvice Sv. Roka izvršujejo delavci prva dela za novi vodovod. Delo je pre- vzela tvrdka Ciuha iz Trbovelj. Rov, po katerem bo tekla voda za bodoči vodovod, je preiskan že do 70 m dolžine. — V zadnji seji občinskega sveta pa so sklenili na predlog župana g. Krul- leja, da zaprosi občina na najvišjem mestu za dovoljenje, da bi se smel novi vodovod imenovati «Vodovod kralja Aleksandra I.»

* **Ostro streljanje vojaštva pri Klečah.** Prejeli smo: Dne 27. avgusta se prične ostro streljanje 40. pehotnega polka pri Klečah (občina Ježice) severozapadno od ceste Kleče-St. Vid v smeri preko Save proti hribu Straža med Črnučami in Gameljni. Streljanje bo trajalo ves mesec, iz- vzemši deževne dni, in sicer vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek od 8. do 17. Cesta med Gameljni in Črnučami bo za promet zaprta, prav tako tudi stene in pešpoti pod njo in nad njo. Nujno opozarjamo meščanstvo, naj ne hodi v ogroženi pas in naj izbere druga varna pota. Zlasti opozarjamo kmete, ki imajo v dotičnem kraju polja, ter kopalce in izletnike, da je vsako preokračanje zgoraj označenih meja smrtno ne- varno.

* **Jeseniško delavstvo za kolektivno pogodbo.** Delavstvo Kranjske industrijske družbe na Jese- nicah, Javorniku in Blejski Dobravi je že dlje čas v hudi borbi za uveljavljenje nove kolektiv- ne pogodbe. Ker pa generalno ravnateljstvo za- htevam delavstva noče ugoditi, so delavski vodi- telji sklicali v nedeljo velik shod, ki je bil s strani delavstva sijajno obiskan. Nabito polne so bile prostorne dvorane, tako da je moralo mnogo delavcev ostati zunaj. Skupno je bilo navzočih preko 1500 delavcev in delavk. Voditelj v SMRJ organiziranega delavstva, g. Jurij Jeram, je v tem- peramentnih besedah orisal boj delavstva z vod- stvom podjetja ter apeliral na solidarnost vsega delavstva, ki ga je nagradilo za izvajanja z vihar- nim odbravanjem.

* **Prebivalstvo jugoslovenskih mest.** Rezultat letošnjega popisa prebivalstva kraljevine Jugo- slavije izkazuje znatno povečanje mestnega pre- bivalstva v primeri s podeželskim prebivalstvom. Število prebivalcev mest se je zvišalo za 676.558 oseb. Izmed 207 mest v državi imajo samo tri mesta nad 100.000 prebivalcev, in sicer Beograd 241.542, Zagreb 185.581 in Subotica 100.038. Ste- vilo prebivalstva v ostalih mestih je znatno manj- še. Tako šteje Sarajevo 78.182 prebivalcev, Skop- lje 64.807, Novi Sad 68.966, Ljubljana 59.768, Split 43.808, Osijek 40.339, Niš 35.384, Maribor 33.149, Bitolj 32.982, Veliki Bečkerek 32.838, Sombor 32.256, Senta 32.041, Zemun 28.083, Karlovac 21.208, Dubrovnik 18.767, Sušak 18.104 itd. Le četrtina naših mest ima nad 10.000 prebivalcev. Zlasti so slabo naseljena mesta dravske bano- vine.

* **Petkrat več povratnikov kot izseljencev.** V mesecu juliju se je izselilo iz naše države preko

Ali si že obnovil članarino Vodnikove družbe?

jeseniškega obmejnega policijskega komisarijata 24 oseb v Francijo, 3 v Holandijo in 1 v Belgijo, torej le 28 oseb v ostale evropske države. Izseljencev, ki so se podali v prekomorske države, je bilo nekaj več, to je 119, in sicer jih je odšlo v Združene severnoameriške države 90, v Kanado 17, v Argentino 10, v Brazilijo in v Bolivijo pa po 1. Vrnilo se je v istem času in preko istega komisarijata iz evropskih držav 417 oseb, in sicer 251 iz Francije, 156 iz Belgije in 10 iz Holandije, iz prekomorskih pa 372, in sicer iz Združenih severnoameriških držav 287, iz Kanade 75, iz Argentine 8 in iz Bolivije 2. Vseh povratnikov je bilo torej v mesecu juliju 789. Če primerjamo število izseljencev s številom povratnikov, vidimo, da se jih je vrnilo 537krat več kot izselilo. Izgnanih (deportiranih) je bilo 38 oseb, in sicer 27 iz Združenih severnoameriških držav in 11 iz Kanade. Izgnancev iz evropskih držav v mesecu juliju ni bilo. Reportirancev, to je na državne stroške vrnjenih oseb, je bilo 170, in sicer 27 iz Združenih severnoameriških držav, 35 iz Kanade, 107 iz Argentine in 1 iz Čile. Iz evropskih držav reportirancev ni bilo. Iz zadnjega podatka se vidi skrb naše države za svojece. Če računamo za vsakega državnega vrnjenca samo 5000 Din, pridemo skoro do milijona, ki ga je dala država za svojece iz ljubezni do njih.

*** Starši, pazite na orožje!** Devetletni France Potočnik iz Zagorice pri Horjulu in njegova sestra, triletna Stana, sta se te dni dopoldne igrala na podstrešju. Fantek je nekje iztaknil nabit šestcevni revolver in sam Bog ve, kako se mu je orožje sprožilo. Kroglja je prestrelila Stani desno lice in šla skozi ušesa. Ubogi otrok se je skoraj tri ure boril s smrtjo, a vendar ostal ves čas pri zavesti.

*** Tragična smrt mladega posestnika.** Te dni se je dogodila v zidanici neke posestnice iz Pleša smrtna nesreča, katere žrtev je bil 38letni posestnik Andrej Hutar iz Srednje vasi. Posestnica je popravljala zidanico in ko je bilo že skoraj vse gotovo, je prišel njen sorodnik, omenjeni posestnik, ki je hotel sam urediti še tram pod stropom. Tram je bil že pripravljen in je Andrej Hutar stopil na stol, da bi ga pritrdil. Naenkrat pa se je stol pod njim spodmaknil. Nesrečni mož, ki se je oprijemal trama, je padel na tla, tram pa na njega ter mu zdrobil lobanjo. Blizu zidanice so bili sosede, ki so takoj prihiteli, ko so slišali močan ropot. Pomagati niso mogli, kajti poškodbe od težkega trama so bile tako hude, da je nesrečnež v dveh urah izdihnil po silnih mukah. Ponesrečeni posestnik zapušča vdovo in štiri nedorasle otroke.

*** Samomor nesrečne žene.** V Grajski ulici v Ptujju se je ustrelila v glavo bivša 36letna učiteljica Lea Majerjeva iz Mozirja. Ljudje, ki so opazili njeno dejanje, so takoj pozvali zdravnika g. dr. Breška, ki je ugotovil, da je Majerjeva mrtva in da je vsaka pomoč izključena. Odredil je, naj njeno truplo odnesejo v mrtvašnico. Lea Majerjeva se je pred leti ločila od svojega moža, ki je med tem že umrl. Nameščena je bila v Ptujju, pozneje pa se je izselila v Francijo, odkoder se je pred dnevi vrnila. Zakaj se je usmrtila, ni znano.

*** Zagonetna smrt mladega kovača.** V Jami pri Dvoru pri Zužemberku je umrl v velikih mukah 25letni kovač S. Vokač za posledicami rane na glavi. Ali se je zgodila nesreča ali zločin, do sedaj še ni ugotovljeno, ker je bil rajni Vokač večinoma v nezavesti, pač pa bo to razjasnila preiskava, ki jo je uvedlo tamkajšnje orožništvo. Ponoči se je peljal rajni Vokač s kolesom iz Ambrusa proti domu, naslednje jutro pa so ga našli ljudje v Budginji vasi težko ranjenega ob cesti v mlaki krvi, naslonjenega na obcestni kamen. Bil je nezavesten. Na zadnji strani glave mu je zevala široka rana. Zaradi rane je nastopilo vnetje možganske mreže, kateremu je kovač podlegel.

*** Huda nesreča kolesarja.** Sodarski pomočnik Rihard Ojcinger iz Slovenske Bistrice se je peljal s kolesom v smeri iz Konjic proti domu. Pred njim je na kolesu sedela njegova sestra, tako da

ni mogel točno pregledati cestišča. Na strmem vrholškem klancu mu je privozil nasproti avtomobil, ki ga pa Ojcinger vsekakor ni dobro videl. Zavozil je vanj in je pri tem tako nesrečno padel, da je obležal s hudimi poškodbami nezavesten, dočim se je njegova sestra samo malo opraskala. Ponesrečenca je odpeljal reševalni avto v mariborsko bolnico.

*** Na lovu obstreljen.** Minulo nedeljo se je vršil v lovskem revirju obmejne občine Lučane lov, katerega se je poleg domačih avstrijskih lovcев udeležilo tudi nekaj Jugoslovenov. Lov je potekal prav lepo, dokler ni odjeknil strel, ki je po nesrečnem naključju zadel Karla Heldta v levo stegno. Šibre so prebile žilo odvodnico. Ker ni bilo pravočasne zdravniške pomoči, je na potu v bolnico skoro izkrcvavel ter kmalu po prevozu v bolnico v Lipnici umrl.

*** Smrt otroka pod vozom.** Posestnikov sin Sušnik Alojzij, doma z Mlake pri Kranju, je šel minuli petek od doma čez Kokrico proti Predoslju, kjer je nameraval na žagi naložiti na voz nekaj lesa. Konj je vso pot tekel. Ko je prispel do cerkve na Kokrici pred hišo posestnika Skofica Franca, je povozil Škofičevega komaj 16 mesecev starega sinčka Franca, ki je sedel na sredi ceste, do smrti.

*** Iz avtobusa je padel.** V vasi Zabokah blizu Krapine se je pripetila preteklo soboto huda nesreča. Mladi Rudolf Halužan se je peljal z avtobusom, ki vozi med Zabokami in Krapinskimi toplicami. Na ovinku je pa padel iz avtobusa in si prebil lobanjo. Drugi dan je umrl.

*** Tragična smrt uglednega mojstra.** Dobro znani kovaški mojster v Kočevski Reki Ivan Jonke se je odpravljal z vozom v Borovce. Sel je v hlev po konja in ga vedel k vozu, da bi ga zapregel. Konj pa je bil prav takrat zelo nemiren. Ko ga je kovač vpregel, je konj nenadoma z vso silo udaril Jonkeja naravnost v trebuh. Nesrečni kovač se je zaradi strašnega udarca na mestu zgrudil nezavesten. Domači so ga urno odnesli v hišo in odhiteli po zdravnika, vendar je bilo vse zaman. Zaradi težkih notranjih poškodb je Jonke po par urah umrl.

*** Neurje s točo.** V petek zjutraj se je proti deveti uri v zagorski dolini nebo popolnoma stemnilo in od daleč se je že čulo grozeče grmenje. Kmalu je pričelo treskati in vilila se je ploha ter nato srednje debela toča. Strašno neurje je trajalo dobre četrt ure in je bila ploha tako silna, da je takoj zasula odvodne kanale in razjedla nekaj potov. Občutno je pokvarjena ajda kakor tudi sadje, ki ga je sklestila toča z drevja.

*** Nož je pel.** V moško bolnico v Kandijo so pripeljali 23letnega Ostermana Martina, posestnikovega sina, doma iz Jelše pri St. Petru. Med preprirom ga je M. Franc, posestnikov sin iz Črešnjice, občina St. Peter, udaril z nožem po glavi in ga hudo poškodoval.

*** Vlomilec v Šaleški dolini.** Po Šaleški dolini so zadnji čas na delu vlomice, katerim je, kakor je videti, najbolj žaželen — tobak. Nedavno je takat obiskal Rakovo kolodvorsko restavracijo v Velenju. Gotovo so mu krajevne razmere dobro znane, ker je skozi okno mahnil naravnost k shrambi tobačnih izdelkov, jih prav mnogo nabasal in brez sledu izginil. Kmalu nato je v noči od 18. na 19. t. m. bila cilj nočnega obiska takega tatu Oriskova trafika v Pesjem. Neznavec je vlomil skozi vrata trafike in odnesel cigaret in drugih predmetov v vrednosti okoli 2000 Din. Vlomilce zasleduje velenjsko orožništvo.

*** Tatvina kolesa.** 21. t. m. zjutraj je bilo ukradeno pri posestniku Francu Suhaču v Kuršinci št. 13, pošta Mala Nedelja, žensko kolo znamke Puch. Kolo je črno pleskano, ima v sredini koles in v vsem sestavu zelen trak. Kolo je dobro ohranjeno in ima tov. št. 261.173 A, prosti tek ter pogonsko kolesce v podobi zvezde; kolesce in pogonska verižica nista zavarovana. Sumi se, da je ukradel kolo 16 do 18 let star fant srednje postave, močne rasti, zagorelega mozolčastega obraza, visokega nazaj stoječega čela, svetlih las in obrvi, rjavosivih oči in precej velikih ust. Je jako razcapan in umazan in nosi sivo, pre-

majhno sukno ter sivozeleno novo iv preveliko čepico. Potepa se okoli in pravi, da išče službo. Kdor o kolesu kaj ve, naj javi lastniku.

*** Nesrečni alkohol.** Iz Rajhenburga nam poročajo: Žalosten primer posledice alkohola se je dogodil v soboto v vasi Reštanju pri Senovem, kjer je rudnik. Na majhnem posestvu živi neki kmet, ki ima vzorno pridno ženo, sam pa je vdan alkoholu. Tako v hiši pač ni miru božjega. V soboto je mož zopet prišel vinjen domov in kmalu postal brutalen. Obmetaval je ženo z vsem, kar mu je prišlo pod roko. Nesreča pa je nanescila, da je velik pločevinast desetlitrski lonec priletel v glavo šestletnemu sinčku, ki je dobil hudo poškodbo. Žrtev sirovega očeta je mati v nedeljo odpeljala v bolnico v Brežicah, zadeva pa je tudi prijavljena orožnikom in sodišču.

*** Žrtev alkohola.** V vasi Jagnjetovac blizu Koprivnice je na pokopališču koliba, v kateri je stanoval 64letni Alojzij Mihalič, doma iz St. Jurija v Sloveniji. Mihalič je bil grobar. Proti koncu preteklega tedna je pa začelo iz kolibe smrdeti in kmetje so opozorili na to župana. Siloma so odprli vrata in našli Mihaliča mrtvega. Njegovo truplo je že gnilo. Moža so videli zadnjič na žeganju v Jagnjetovcu, odkoder je odšel pijan. Najbrže ga je v pijanosti zadela kap.

*** Rdeči petelin** je zafrtaval minulo soboto na gospodarskem posloplju posestnika Alojzija Bana v Cerovcu. Ogenj je bil najbrže podtaknjen in je gospodarsko poslopje pogorelo to dal. Drameljski gasilci so rešili iz delavnice kovaško orodje, iz kleti pa sadjevec. Veter je k sreči pihal proti Ljubečni, drugače bi bil ogenj vpepelil tudi sosedova poslopja, krita s slamo. Preiskava glede požiga je v teku.

*** Požar.** Minulo nedeljo popoldne se je iz neznanega vzroka vnela sušilnica hmelja, last posestnice Marije Bratčeve, po domače Ropretove, v St. Rupertu v Savinjski dolini. Nekaj minut nato je že prešel ogenj na gospodarsko poslopje, ki je bilo prizidano k sušilnici. Ubraniiti tudi niso mogli hiše, ki se prav tako držala sušilnice. Iz hiše so mogli še pravočasno rešiti opravo. Tudi živino so še srpavili iz hlevov, a vse drugo je zgorelo, tako žito, krma, hmelj, gospodarski stroji in tudi nekaj oprave na podstrešju. Nesrečnim pogorelcem je ostal še samo kozolec, ki je malo oddaljen od domačije. Sreča v nesreči je bila, da je bila posestnica zavarovana za primerno vsoto.

*** Požig v Šmarci.** Pred tednom je izbruhnil v Šmartnem na gornjem koncu vasi požar. Začelo je goreti pri Lojzetu Završniku, po domače pri Cujnarju. Brž ko je pričelo goreti, so prišli na lice mesta gasilci iz Duplic s svojo motorno brizgalno ter pogasili ogenj. Razen pohištva niso mogli ničesar rešiti. Škoda znaša 80.000 do 90.000 dinarjev in ni krita z zavarovalnico.

*** Aretiran mlad zločinec.** Celjska policija je aretirala mladega delavca Franca Pečovnika iz Sel pri Slovenjgradcu, ki je bil zasledovan po Policijskem glasniku zaradi številnih vlovov v okolici Slovenjgradca in je tudi osumljen nekaterih drugih težkih zločinov. Izročili so ga v zapore okrožnega sodišča.

*** Žrtev obrtniške krize.** Prejšnji terek se je obesil v St. Pavlu pri Preboldu na podstrešju stvojega stanovanja 65letni damski krojač Franc Potrata. Zaradi splošne krize v tem poprej cvečečem industrijskem kraju se je zadnja leta močno skrčil krog njegovih strank. Ker mu je pričel zadnje čase tudi vid pešati, je večkrat izrazil bojazen, da bo oslepel. Strah pred revščino na stara leta ga je gnal v smrt. Bil je priden in vztrajen delavec odličnega slovesa v svojem poklicu.

*** Obsojena detomorka.** Pred mariborskim okrožnim sodiščem se je morala zagovarjati neka 19letna delavka iz okolice zaradi detomora. Obtoženka je letos 31. maja porodila v svojem stanovanju nezakonsko, dobro razvito deklico. Ker ni vedela, kako naj preskrbi otroka in ker se je tudi bala sramote, kateri so izpostavljene nezakonske matere, je po rojstvu zagrabilala dete za vrat in ga zadavila, nato pa ga je še nekajkrat udarila po glavi. Pri razpravi se je mlada

mati zagovarjala, da ni imela namena otroka ubiti in da je bila zelo razburjena. Mladenka je bila obsojena na tri mesece ječe, pogojno na tri leta.

* Pri zapeki, krvnem prenapolnjenju trebuha, kongestijah, bolečinah kolknih živeev, bolečinah v boku, zasopljenosti, hudem srčnem utripanju, migreni, šumenju v ušesih, omotici, pobitosti provzroči naravna «Franc Jožefova» grenčica izdatno izpraznjenje črevesa in osvoboditev od občutkov tesnobe. Mnogi zdravniki uporabljajo «Franc Jožefovo» vodo tudi pri nadlogah klimakterialne dobe z največjim uspehom. «Franc Jožefovo» grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

POMENKI S POTI.

Kaj pravijo kmetje in delavci o slovenskem pisanju.

Pred nekaj dnevi sem se vozil z avtobusom. Prav dolgočasen deževen dan je bil, prav pripraven za razgovor. Sobota je bila, ter je bil avtobus poln kmetijskih ljudi in delavcev, ki so se vračali za nedeljo domov. Razgovarjali smo se o kuluku, slabi letini in drugih težavah današnjega življenja.

Pa se je oglasil iz kota možakar: «Kaj pravite pa na tole? Danes se pri nas toliko piše, kakor še ne kmalu. Vendar pa večjega dela tega pisanja mi preprosti ljudje kar ne razumemo. Pri nas imamo sokolsko knjižnico. Pa sem si izposodil za zimske večere lanski letnik (imeval je neki mesečnik) in sem ga hotel čitati. Prav rad čitam pesmi in, verjemite, tudi drugi preprosti ljudje. Povem vam pa, da še besede nisem razumel, kaj šele vsebino. Vse to pisanje se mi je zdelo kakor samogovor pijanca. Bil sem tri leta v vojni in sem pretaknil mnogo sveta, danes pa ne razumem našega pisanja. Tudi s časniki je slična. Čitam v tednikih, namenjenih nam preprostemu ljudstvu, takole članek na prvi strani in naštejem v enem samem članku kar petdeset tujk. Pa bi radi pisatelji in lastniki listov, da bi mi to kupovali in čitali? Drugi nas hočejo navaditi na legende. Danes ni časa ne prostora v tednikih za stare legende, ki jih nihče ne verjame. Pa tudi za dnevnik je napačno misliti, da so le za peščico gospode. Preglejte naročnike in čitatelje, pa boste videli, da je gospoda v manjšini! Preprosti ljudje, kakor smo kmetje, delavci in obrtniki, pa bi radi razumeli poleg dnevnih novic tudi druge stvari. Ali imam prav ali ne?» se je ozrl možak po sopotnikih. Vsi so pritrjevali in gledali name, kaj bom rekel. Cutil sem resničnost njegovih besed o nezmožnosti velike večine naših piscev ter sem moral pritrjati: «Prav imate! So pač taki časi . . .»

«Časi so taki, da je treba mnogo vedeti. Mi tudi hočemo naprej z naprednim svetom in prosveto. Če naj mi plačujemo knjige in časnike, imamo menda tudi pravico zahtevati, da pišejo tako, da jih bomo vsaj razumeli.»

«Prav imate. Mislim, da ne bodo izobraženci kar nič prikrajšani, če bodo čitali tudi važne reči po našem povedane. Marsikatero reč je pa težko povedati, ker nimamo za to besed.»

«Kaj, besed nam manjka? Kar človek zna, ima tudi besedo za to. Meni se pa le zdi, da ne vedo vsi ti pisatelji, pesniki in pisci, kaj prav za prav hočejo. Še pred desetimi leti smo se dobro razumeli in je nemogoče, da bi se svet v teh letih tako spremenil. Saj je, kakor se bere, Bog le enkrat jezike zmešal. Smo kali sedaj drugič na tem?»

Dobro da sta vstopila v trgu dva zapoznela sejmarja in se je pogovor zasukal k svinjam in kravam. V hudi zadregi sem namreč bil.

Danes je, žal, bridka resnica, da je izgubila pisana beseda stik z narodom. Danes poje vsak pesnik zase, pripovednik pripoveduje sam sebi skrivne zgodbe, ki nimajo ne glave ne repa, v gospodarskih člankih časnikov kar mrgoli niti

izobražencu razumljivih tujk. Vendar so danes baš gospodarska vprašanja tista, ki se svet zanje najbolj zanima. Res poljudne povesti so tako redke, kakor bele vrane. Ni glavno pri takih povestih opisovanje polja, živine, oblakov ter kmečkih škornjev, glavno je tisto, čemur pravijo učenci pisci duhovni obraz, namreč zajetje bojev, zmag in porazov kmetijske duše. Tu je treba zajeti, da se dá našemu narodu opora in se mu pomaga zagrabit plodonosno današnje hude čase, ko se ves svet maje v temeljih. Tudi pisana beseda drugih narodov se je po vojni nekaj časa opotekala, toda davno je že našla trdna tla pod seboj in danes zveni izobraženec in njegovo delo v sozvočju z narodovim hotenjem. Skrajni čas je že, da tudi naša pisana beseda krene na pravo pot, da bo vsem razumljiva in koristna.

HUD UDAREC ZA DOLENJSKO ZASAVJE

Toča je uničila vse pridelke in povzročila obupno škodo.

Prejšnji četrtek je prvzročilo veliko škodo neurje na štajarskem Posavju in na Krškem polju. Okrog devetih so se privlekli oblaki proti Sevnici in Blanci, kjer se je vsula strahoviha toča. Vsa tamošnja pokrajina je hudo prizadeta. V teku četrte ure je gosta toča neusmiljeno razcefrala koruzo in uničila vso ajdo, naravnost puštošila pa je v vinogradih, ki so kazali prav dobro. Vlak, ki je ob devetih privozil v Rajhenburg, je bil še ves pokrit s točo.

Še hujša kakor v sevniški pokrajini pa je bila uima po dolenskem gričevju, kjer je toča povzročila pravcato katastrofo. Oblaki so se privlekli okrog devetih severnovzhodno in znesli v teku četrte ure obilo toče na dolensko pokrajino. Toča je uničila okrog Leskovca, posebno pa še na Raki in naseljih tam okrog, vse pridelke na poljih in je opustošila vse vinograde tako hudo, da ni uničeno le letošnje krasno obetajoče grozdje, temveč tudi trgategv za prihodnje leto, ker je okleščen ves rodovitni les trsja. Posebno okrog Rake je tudi čebelarjem splaval po vodi up na jesenski pridelek.

Po nevihti je vsa pokrajina nudila zimsko sliko, toče je ležalo za štiri do pet prstov na debelo. Take katastrofe ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Prebivalstvo je obupano. Ze suša je letos strahotno gospodarila, zdaj pa veliko izgubo dopolnila še toča. Uničen je tako zadnji up vinogradnikov. Zima je pred vrati in prebivalstvo prevzema groza pred pomanjkanjem.

POLJANSKA DOLINA.

Vodnikova družba. Ze lepo število starih in novih članov se je sicer vpisalo za to leto, vendar jih je še mnogo v dolini, ki z največjo vnemo berejo vsakoletne Vodnikove knjige, člani družbe pa še niso. Zatorej se pozivljejo vsi ti kakor tudi stari člani, ki še niso poravnali članarine — 20 Din — za leto 1931., da to čimprej store pri poverjenikih v dolini, ker je skrajni čas. Kdor hoče imeti letošnje knjige, ki izidejo proti koncu oktobra in bodo posebno zanimive, naj ne odlašaja s članarino. Marsikdo se oglasi šele, ko knjige že izidejo, ko je že prepozno, ker se tiska le toliko knjig, predvesm koledarja, kolikor članov je vplačalo članarino. Vsakdo naj torej čimprej poravna to malo članarino!

Gasilska prireditvev. Zadnje nedeljo, 23. t. m., je bila blagoslovljena motorna brizgalna gasilnega društva v Gorenji vasi. Slavnost se je izvršila dopoldne prav slovesno ob navzočnosti gospoda Pristovška iz Ljubljane kot zastopnika Gasilske zveze in župnega načelnika iz Škofje Loke, g. Kavčiča, ter sosednih gasilnih društev in domačega občinstva. Vsi funkcionarji so imeli primerne krajše govore na gasilstvo o pomenu nove brizgalne, ki bo kos tudi takemu požaru, kakršen je prav Gorenja vas zadel pred 30 leti.

Letošnja letina bo v dolini, četudi ne prav prvovrstna, vendar obče dobra, če še zdaj v jeseni ne pride kaj posebnega vmes. Tudi sadja

bo za potrebo, posebno veliko bo orehov. Drugače je življenje v dolini mirno, brez posebnih dogodkov. So meseci, ko orožniška postaja ne dobi niti najmanjše ovadbe o kakem zločinu ali prestopku. Se pač vračamo v predvojne razmere poštenja in miru.

Belokrajinski glasnik

TATINSKA NADLOGA.

Malokdaj se javno oglašamo po listih, a na žalost še takrat se ne moremo pohvaliti s kakim hvalevrednim delom. Pred dnevi so se vtihotapili neznani zlikovci v kaščo posestnice Katarine Panijanove v Doljnem Suhorju ter pobrali vse, kar se je sploh pobrati dalo, kakor: vso posestnično obleko, nekaj otroških oblek večje količino domačega platna, nekaj raznega drugega perila in sto dinarjev v gotovini. Kmalu zatem je bila pri posestniku Antonu Medošu v isti vasi pokradena večja količina ovčje volne kakor tudi gumasta cev od aparata za škropljenje trte. Prav tako je zasebnici Katarini Ivaničevi bilo pokradeno vino, katerega je nedavno prej kupila. Ani Medoševi v Gornjem Suhorju zmanjkalo trije kilogrami slanine in dve svinjski gnjati. Vrhunec predrznosti je pa dosegel tat, ki je isti Ani Medoševi pri belem dnevu ukradel 1020 dinarjev. Ko se je po obegu ulegla poleg hiše v senco, da se malo odpočije, jo je uzmovič presenetil ter pobasal njeno krvavo prisluženo imovino.

Dasi se orožništvo trudi na vse načine in podrobno poizveduje za storilci teh nelepih dejanj, je ostal do sedaj ves trud brezuspešen. Veliko so na tem neuspehu krivi sami okradeni posestniki. Namesto da bi pravočasno prijavili tatvino orožništvu, razbobnajo vso zadevo po bližnjem in daljnem okolišu, sumijo na vse strani ter šele nato javijo orožnikom. Razumljivo je, da dajo s tem tatinski sodrži priložnost, da spravi ukradeno blago na varno. V korist prizadetih bi bilo, da tatvino čimprej prijavijo, sami pa tajno zasledujejo dejanja oseb, ki jih imajo na sumu.

Tudi bi bilo priporočljivo, da obrnejo naši posestniki malo več pozornosti starim ključavnicam na svojih shrambah ter jih zamenjajo z novimi, ki se ne dado odpirati z raznimi kaveljnji.

Požar. Prejšnjo nedeljo zvečer je zagorel na Suhorju mogočen kres. Pogorel je «na bajti» kozolec, pod in ostrešje na hlevu. Zavarovano je bilo v celoti za 60.000 Din s hišo vred, ki pa je ostala nepoškodovana. Ogenj je bil po vsej verjetnosti podtaknjen.

Sinji vrh. Pogoste požarne katastrofe, zlasti v letu 1925. na Sinjem vrhu, so nam dale povod, misliti na ustanovitev prostovoljnega gasilnega društva. Po zaslugi častne občanke in ustanoviteljice Prosvetnega društva, gđc. učiteljice Antonije Škerletove, se je še isto leto ustanovilo gasilno društvo, ki vkljub splošni revščini prebivalstva še vedno nabavlja gasilno orodje. Da bi imenovano prostovoljno gasilno društvo čimprej prišlo do zaželenega cilja, se je načelnštvo obrnilo z nabiralno polo na bivše svoje članec Ivana Simoniča, Mateta Špeharja in Josipa Kobetiča, da v daljni Kanadi nabirajo darove. Josip Kobetič je že pred tremi leti zbral in odposlal društvu lepo vsoto. Ta teden je pa prispela semkaj nabiralna pola z zneskom 74 dolarjev, in hvaležnost nas sili, da priobčimo v najbolj razširjenem listu «Domovini» imena darovalcev: Po 5 dolarjev so darovali: Mate Špehar (Gorica), Jože Kobetič (Draga), Ivan Simonič (Sinji vrh), Josip Barič (Sinji vrh), Peter Šneler (Gorica), Josip Zalec (Sinji vrh); 4 dol.: Peter Krizmanič (Špeharje); 3 dol.: Miha Zalec (Draga); po 2 dol.: Franc Zalec (Draga), Mate Barič (Sinji vrh), Jurij Fortun (Damelj), Josip Kobe (Damelj), Peter Šterk (Predgrad), Ivan Gerdin (Sodevec), Peter Šterk (Kovačja vas), Peter Gregorič (Stari trg); po 1 dol.: Peter Deržaj (Dragatuš), Ivan Barič (Sinji vrh), Anton Pečaver (Semič), Ivan Žužek

(Velike Lašče), Stefan Fugina (Predgrad), Jurij Mihelič (Sodevce), Franc Tomec (Bušinja vas), Ivan Mihelič (Suhor pri Metliki), Ivan Zalec (Sinji vrh), Jurij Šterk (Predgrad), Matija Veselič (Belčvrh); po 50 centov: Nikolaj Drakulič, Anton Muhič, Franc Peček, Alojzij Trdan, Josip Lavšič, Anton Turk, Ivan Kordiš, Rudolf Fajdiga, Dominik Mahak, Štefan Stefanac, Ladko Dim, Ivan Braniselj, Nikola Brinc, Ivan Stegne, Josip Lorkovič, Andrej Kuzmanovič; po 25 centov: Anton Bukovec, Katica Zalec, Katica Radovič, Josip Golob, Franc Mihelič, Franc Možina, Matija Matek, Marija Fortun; 15 centov: Matija Flajnik. Neumornim nabirateljem kakor tudi darovalcem izreka podpisano društvo najlepšo zahvalo in kliče: Zvestoba za zvestobo!

PREKMURSKI GLASNIK

Nov župnik v Bogojini. Namesto pokojnega župnika in dekana g. Baša Ivana je imenovan za župnika g. Hanko Jožef, doslej kaplan v Dolnji Lendavi.

Kupčija s sadjem. Ta nova gospodarska panoga, ki je prekmurški kmet do zadnjega časa ni upošteval, se vedno bolj razvija. Dan na dan se vrstijo na lendavski postaji vozovi, polni jabolok. Letos je več vagonov odpeljalo naša zgodnja jabolka v širni svet. Sadna letina je izvrstna. Največ jabolok je pa v Lendavskih gorinah, kjer se lomijo drevje pod obilico sadu. Izkupiček za jabolka je v današnji hudi stiski ubogemu kmetu edini dohodek.

NAŠI NA TUJEM

Smrtna nesreča rojaka v Nemčiji. Smrtno se je ponesrečil v rudniku Fried. Heinz v Lintfortu naš rojak in naročnik «Domovine» Karel Vabič, doma od Sv. Krištofa pri Laškem. Zapušča ženo in tri že odrasle hčerke. Bodi mu lahka tuja zemlja!

Naši v Ameriki. 31. avgusta vsakega leta je v Zedinjenih državah državni praznik — State fair. Lani so ob tej priliki sodelovali tudi naši ameriški rojaki ter v narodnih nošah priredili «slovensko ohceto». Lanska prireditev je na ameriško javnost napravila tako ugoden vtis, da se je odbor «State faira» obrnil s prošnjo na Slovence, naj bi se ob priliki letošnjega državnega praznika «Slovenska ohceta» ponovila. Naši rojaki bodo ameriški želji radi ustregli. «Cleveland Journal», angleški pisani list za v Ameriki rojeno slovensko mladino, je nedavno objavil zanimiv članek, ki ga je gdč. Pavlina Plevnikova napisala o svojih vtisih v Sloveniji, kjer se je mudila letos. Mlada clevelandka Slovenka je dobra opazovalka in zna razumno primerjati razmere v Sloveniji z ameriškimi. — Cleveland dobi novega zobnega zdravnika Slovenca v osebi g. Avgusta Urankarja, ki je nedavno napravil državni izpit. — Smrtna kosa je med našimi ameriški rojaki v zadnjem času zahtevala mnogo žrtev. V Chicagu je 31. julija umrl p. Blanko Kavčič, frančiškan iz Lemonta. Podlegel je vodenici v starosti 56 let. V Ameriko je odšel leta 1921. V Cumberlandu so se otroci igrali pred pišo rojaka Sinkovca. Sosedov petnajstletni sin je doma zmaknil nabasano puško in položil pred Sinkovčev hišo. Med igro je dvanaestletni Sinkovčev sin vzel puško in v šali pomeril na svojega štiriletnega brata. Zadel ga je tako nesrečno, da je otrok kmalu nato podlegel težki poškodbi. V kraju Merit v Kanadi je umrla rojakinja Marija Traven, rojena Sotlar, doma v St. Janžu na Dolenjskem. Zapušča moža in sina. V Valley Summitu pa je legel v grob Rudolf Bečaj, po domače Markov, iz Grahovega pri Rakeku. Zapušča ženo in dva otroka.

Slovenec v Ameriki. (Smrtna kosa.) V Denveru, država Colorado, je po dolgi in mučni bolezni umrl 10. junija v bolnici Silvester Lun-

der. Podlegel je jetiki, ki si jo je bil nakopal v rudniku. Pokojnik je bil iz škocijanske župnije pri St. Juriju, v Ameriki pa je bival okrog 30 let. — Strašna nesreča je zadela Jankovičev rodbino v Canon Cityju v Coloradu. Dne 8. julija je zakurila peč Katica Jankovičeva, da bi skuhalo večerjo. Ker ni hotelo goreti, je polila drva s petrolejem. Iz štedilnika je švignil plamen in Jankovičevi je razneslo steklenico v roki. Se preden se je nesrečnica zavedla, je bila že v plamenih. Njeno obupno kričanje je čul sosed, ki ji je prihitel na pomoč in poklical zdravnika. Vso opečeno so prepeljali v bolnico, kjer je poškodbam še istega dne podlegla. Pokojnica je zapustila otroka Marijo in Janeza, ki sta sedaj siroti, zakaj oče jima je umrl v letošnjem mesecu januarju. — V La Sallu je umrl 58letni Josip Gende. Pokopali so ga 15. julija. Pokojnik je zapustil ženo, štiri sinove in tri hčere. — V Johnstownu je 18. julija umrl Peter Kobač, star 58 let. Doma je bil na Goriškem. Pokojnik je zapustil ženo in sina, ki živi v Južni Ameriki. — Tekavčevi rodbini v Clevelandu je umrl petletni sinček. — V Indianapolisu je 17. julija umrla Marija Savinje-kova, doma v Savinjski dolini.

Umor Slovenca. V Chicagu je postal žrtev banditov 18letni Slovenec France Kutina. V nedeljo 19. julija so ga našli mrtvega blizu doma strelskega kluba Forest bank v gozdu Preserve pri Chicagu. Nesrečnež je ležal na trebuhu in glavo je imel od zadaj šestkrat prestreljeno. Na policiji so prvotno mislili, da je postal Kutina žrtev tihotapstva, toda kmalu so ugotovili, da je bil izredno priden in da je delal vsak dan od 20. do 8. v garaži na SO. Leavitt Streetu 2226. Vse kaže, da je postal Kutina žrtev zločincev. Lastnik garaže, F. Puccini, je namreč ugotovil, da so banditi ponoči v garažo vlomili, mu odpeljali avtomobil in odnesli 19 dolarjev. Morda je Kutina bandite zasačil in jih hotel pregnati, le-ti pa so ga zvezali in v ukradenem avtomobilu odpeljali na samoto, kjer so ga umorili. Po drugih vesteh pa gre za osvetlo. Pokojnik je imel baje ljubavno razmerje z nekim dekletom in tudi tekmeča, ki mu je večkrat grozil, da se bo maščeval. Ni izključeno, da ga je tekmeč umoril in si izmislil roparski napad.

ŽENSKI VESTNIK

Naprava vina iz malin

Na številna vprašanja, kako se iz jagodičevja napravi dobro in stanovitno vino (alkoholna pijača), bomo na kratko odgovorili. Splošno vzeto se iz jagodičevja, n. pr. ribeza, agrasa ali kosmulj, borovnic, malin itd., ne dá brez pridatkov napraviti dobro in stanovitno vino, ker vsebuje njih sok predvsem preveč kisline (od 16 do 24 pro mile), torej toliko, kakor šibek ocet ocetne kisline, in samo 3-9 do 4-7 odstotka sladkorja. Jasno je, da se iz takega soka ne dá napraviti po naravni poti dobra pijača.

Letos so ponekod posebno obrodile maline. Kdor jih ne more spraviti v denar za napravo malinoveca in si želi napraviti vino iz malin, mora vzeti v ta namen le dobro dozorele in popolnoma zdrave maline. Vse, kar je nagnitega in pokvarjenega, je treba odstraniti. Maline se po tem zmastijo in sprešajo. Nekateri jih pustijo na tropu en dan, da se bolje izluži barva in da postane sok bolj aromatičen ter tudi nekoliko trpkjši, in šele nato sprešajo. Običajno potem zalijemo trop z odmerjeno količino vode in ga izlužimo. Da se odpravi, odnosno razredči odvišna kislina, dodamo navadno na 1 kg plodov 1-50 do 1-60 l vode. Dodatek sladkorja pa se ravna po okusu. Običajno dodamo za domačo uporabo 25 do 30 dkg sladkorja na 1 kg plodov. Kdor pa hoče boljšo pijačo, vzame 30 do 40 dkg sladkorja.

Iz tega je razvidno, da se brez dodatka vode in sladkorja sploh ne dá napraviti dobra pijača iz malin. Nadalje je skrbeti tudi za vse pogoje pravilnega kipeanja, to je za primerno toploto pri 15 do 18° C, in da se tudi v ostalem kipeanju ne-

moteno vrši. Če noče malinov mošt kipeati, ga je treba pretočiti in prezačiti ter mu dodati nekoliko kipelnih glivic (čistih drož, kipečega vinskega mošta ali sadjeveca). Ko se vino očisti, se pretoči v zdravo in snažno posodo ali pa v steklenice. Posoda naj bo vedno polna in na hladnem prostoru shranjena. Vino v steklenicah je pa treba dobro zamašiti in čez zamaške zaliti s parafinom ter jih leže hraniti v kleti na hladnem.

Za kuhinjo

Telečji golaž. V kozico deni na kocke zrezane slanina, da se malo ocvre, potem dodaj narezane čebule, kaper, sardel, popra, soli, narezane zelene paprike, paradižnikov, lavorjev list, limonove lupinice in pol kile na koščke narezanega telečjega mesa. Vse skupaj počasi duši, da postane meso mehko. Po potrebi prilij med dušenjem par žlic vode. Ko je meso mehko, prilij še nekaj žlic belega vina, in ko se je vse dušilo še četrte ure, je jed gotova. Zraven daj dušen riž in solato.

Jačca v smetani. Za šest jajc vzemi četrtinko litra sladke smetane. Smetano dobro segrej v plitvi ponvi. Ko je vroča, vlij v smetano šest jajc in jih peci, da se strdijo; malo jih tudi osoli, povrhu pa potresi drobno zrezanega drobnjaka in daj na mizo kot prvo jed.

Jabolčna pogača. Umesj na deski v testo osminke kile sirovega masla, osminke kile moke, dve žlici sladkorja in en rumenjaki, malo soli, žlico ruma in dve žlici mleka ali smetane. Umešeno testo razvaljaj v velikosti modela za torto, položi testo vanj, na vrhu pa nadevaj narezanih jabolok, potresi sladkorja po jabolkih in speci. Pečeno in hladno razreži na poljubne kose.

Ocvrta jabolka. Jabolka olupj in zreži počez na ploščice. Vsaki ploščici odstrani pečke. Pripravi tole testo: V loncu dobro zmešaj eno jajce, 12 dek moke, malo soli, žlico ruma, žlico sladkorja in žlico belega vina. Testo naj je bolj tekoče. Jabolčne ploščice pomakaj v testo in jih ocvri na vroči masti. Ocvrte pokladaj na papir, da se odcede, potem jih posuj s sladkorjem in daj tople na mizo kot močnato jed. A so hladne tudi dobre.

Praktični nasveti

Ravnanje s sadjem. Pod sadno drevje, ki raste na peščenem dvorišču, natresimo na debelo slame, da se sadje, ki pada z drevesa ali ki ga otresemo, preveč ne potolče. To velja posebno za drobne hruške, ki jih otresemo, dočim je za zlahtne hruške in jabolka bolje, da jih obiramo. Na sadnem drevju je vse polno gnilih sadov, ki pa vselej ne odpadejo, ampak ostanejo še do druge pomladi na drevju. Ti gnili sadovi samo širijo razne glivice in gnilobne trose na zdravo sadje in so zavetišče raznemu mrčesu. Zato jih moramo sproti oklatiti in pobirati ter zakopati precej globoko v zemljo. Nikakor jih pa ne smemo vreči na gnoj ali kompostne kupe.

Gorenjski nageljni. Odcvetelim gorenjskim nageljnom odrežemo mlade vršičke za nov nasad. Vršički naj bodo deset centimetrov dolgi. Posadimo jih v vlažen pesek ali mivko. Po enem tednu vidimo na svežih rastlinah, da so se lepo prijele. Ker potrebujejo precej vlage, jih enakomerno zalivajmo in v začetku zasenčimo.

Madeže od sadja odstraniš iz namiznih prtov, servijet in belega perila sploh z limonovim sokom. Na suh madež otisneš sok limone; madež kmalu zbledi, in potem ga izpereš z milom in vodo.

Ušive kokoši potresi povsod, zlasti pa pod perutmi, dobro s praškom zoper mrčes, kurnik pa pobelj z apnenim beležem, kateremu dodaj lizola ali kako drugo razkuževalno sredstvo. Tudi gnezda moraš osnažiti, razkužiti in nastlati svežega sena ali slame ter tudi potresti s praškom zoper mrčes. Skrbeti pa moraš tudi, da imajo kokoši vedno kje primeren prostor s suho prstjo in peskom, da se lahko kopljejo in se tako iznebijo mrčesa.

ZANIMIVOSTI

× **Kako daleč slišimo glas?** Glas človeka, ki ga slišiš 500 metrov niže kakor stojiš sam, še vedno dobro slišiš, če pa govoriš 100 metrov nad kom drugim, te ta ne sliši več. Človeški glas sega povprečno do 1000 metrov visoko. Reglanje žab se sliši še do 900 metrov visoko, zvonjenje zvonov in kokodakanje kokoši pa prodira do višine 1600 metrov. Žvižg lokomotive sliši letalec še v višini 3000 metrov.

× **Pametni psi.** Angleški pisatelj in velik lovec Seton-Karr pripoveduje v nekem svojem spisu o južni Afriki, da je v pokrajini Culukafrov neka reka, ki jo na enem bregu prebivajoči psi dostikrat preplavajo, da obiskujejo pse na drugem bregu reke. V tej reki pa živi tudi mnogo krokodilov, ki komaj čakajo na plavajoče pse. Seton-Karr pa je nekoč opazoval, kako si znajo psi pomagati. Psi se postavijo na oba brega reke in začno divje lajati. Lajanje psov privabi krokodile v bližino tistega mesta, kjer stoje psi. Kakih 500 metrov daleč od tistega mesta, kjer so zbrani krokodili, pa mirno plavajo čez reko — drugi psi...

× **Resnica o smrti Rudolfa.** Po razpadu Avstrije so razni ljudje napisali že prav lepo število knjig (romanov, spominov itd.), kjer so poskušali pojasniti tajinstveno smrt nekdanjega avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa na gradiču v Mayerlingu pri Dunaju. Kakor pa vse kaže, zagotetka Rudolfove smrti še ni dovolj pojasnjena, in zato bo utegnito zanimati, kaj pripoveduje o tej tragediji baron Henriz Slatin. Ta mož je izdal le dni svoje spomine in tam pripoveduje med drugim, kaj je vse videla in našla v Rudolfovi sobi posebna komisija, katere član je bil on sam. «Šli smo v spalnico», pripoveduje, «in tam smo našli dva mrliča: prestolonaslednika, čigar obraz je bil skoraj nič izpremenjen, pač pa je bila črečinja razbita, tako da so stopalji možgani ven in kri je tekla iz njih, da se je zdelo, da je glavo razbil strel iz najbližje okolice, potem pa poleg njega lepo žensko truplo. To je bilo truplo baronice Vetseré. Na bližnji omarici je ležalo nekaj pisem in pa brzojavka. Spominjam se prav natančno, da je ležalo Rudolfovo truplo v postelji na levi, truplo baronice pa na desni strani. Na neki nizki mizici poleg postelje je ležalo oglečalce in revolver. V uradnem zapisniku so to najdbo ugotovili tako, da so zapisali, da se je Rudolf gledal v zrcalo, ko je nameril revolver na svojo glavo. Naslednjega dne so najvišji dvorjani preiskali Rudolfovo stanovanje na Dunaju, če bi našli kako njegovo oporoko. V pisalni mizi pa niso našli nič drugega kakor nekaj fotografij in pisem, potem pa 30.000 goldinarjev, ki jih je bil Rudolf namenil za neko žensko ne posebno dobrega imena in slovesa. Ta znesek so kesneje tisti ženski tudi res izplačali na izrečno cesarjevo povelje. V pisalni mizi so nadalje našli še nožek z napisom na planicah «Pense à moi» (spominjaj se me) in pa lep pepelnik, obrobjen s tigrovimi zobmi, kjer je bilo napisano: «Revolver bi bil boljši — smrtonosnejši!»

× **Poglavje o hitrostih.** Večkrat čitamo o fantastičnih brzinah letal, avtomobilov, hidroplanov; skoro vsak dan nam listi prinašajo nove rekorde raznih vozil — a vendar, koliko jih je med nami, ki bi umeli te številke obdržati v spominu ali celo primerjati posamezne hitrosti? Stvar je vse tako zanimiva, že zato, ker se številke neprestano izpreminjajo. Casopisne vesti o novih rekordih so za pretežno večino čitateljev nevažne, malone nerazumljive, ker nihče prav ne ve, kam bi vtaknil te številke, v kakšno zvezo naj bi jih spravil s samim seboj, t. j. z gibanjem človeka. Zato upamo, da bomo marsikomu ustregli, ako si hitrostne rekorde ogledamo nekoliko pobliže. Razpredelnica hitrosti od človeka preko ptice in avtomobila do hidroplana kaže tole lice (kilometrov na uro): Hidroplan 512-776, aeroplan 448-171, avtomobil 334, električni vlak 125, kole-

sar 120-958, vlak s parno lokomotivo 120, motorni čoln 105-997, ptica 100, ladja 65-375, konj 57-140, človek 34-615. Po tej tabeli je torej vodno letalo približno petnajstkrate hitrejšo od človeka.

× **Bača zaposluje 32.500 ljudi.** Kakor poročajo iz Prage, se je osebje čevljarke veleindustrije Bača v zadnjih dveh letih pomnožilo za približno 17.000 ljudi, ki so zaposleni v delavnicah, prodajalnah in pisarnah. Po Bačovi namertu se bo število nameščenecv prihodnje leto zopet zvišalo. Tvrdba Bača je edino podjetje v Češkoslovaški, kjer število osebja stalno narašča, medtem ko morajo mnogi drugi obrati odpuščati nameščenca.

× **Mongoli obsodili nemškega letalca.** Dne 2. julija t. l. je mongolsko redno vojaštvo s streli prisililo nemško letalo, ki opravlja zračni poštni promet med Nemčijo in Kitajsko (Berlin—Šanghai), da je pristalo. Pilota Ratje so mongolska oblastva zaprla in obsodila na pet let ječe, češ, da je vohunil; telegrafist Kølber, ki je dobil strel v nogo, se nahaja sedaj v bolnišnici. Nemška vlada je doslej zastoj skušala posredovati z svoja letalca. Nemška vlada se bo sedaj obrnila na Moskvo, s katero so Mongoli sklenili prijateljsko pogodbo. Domnevajo, da je ta spor povzročil nekdo, ki bi rad onemogočil nadaljnji redni zračni promet na progi Berlin—Šanghai.

× **Zveza proti oślinjevanju znamk.** V Parizu so ustanovili zvezo, ki ji je namen, boriti se proti grdi in nevarni navadi slinjenja znamk z jezikom. Na pobudo te zveze je objavila dolga vrsta zdravnikov in strokovnjakov v pariških listih obširne članek, v katerih se opozarja na nevarnosti te razvade. Pri tem spominjajo na nedavni dogodek, ki se je pripetil v Angliji. Tam so pričeli ljudje, ki uporabljajo tripsenske znamke in jih pri tem slinijo z jezikom, tožiti o strašnih bolečinah v želodecu. Kemična preiskava je ugotovila, da je zašla v njih organizem rjava barva, s katero so bile tiskane znamke in ki je silno strupena, ker je iz kromovega svinca. Po odredbi angleške poštne uprave so bile te znamke pozneje vzete iz prometa, ker se je izkazalo, da jih zadostuje že 20 za resno ogražanje človeškega zdravja.

× **Plinska vojna proti podganam.** V hamburškem pristanišču divja vojna zoper trope podgan na prekomorskih parnikih. Pomorščaki so to nadlogo prenašali lepo dobo, zdaj pa jim je je le preveč. Zategadelj so sklenili uporabiti proti podganam najnovejše morilno sredstvo: plin. Nedavno je namreč priplula iz Kanade ladja, natovorjena z žitom. Ko so iskrcali tovor, so dognali, da je napravila živad tako škodo, da nje početje ne sme ostati brez kazni. Lepa količina žita je bila uničena, na tisoče vreč je bilo prevrtanih, tako da je bilo skoro nemogoče iztovarjati. Hamburška pristaniška uprava si je usvojila način, s kakršnim v velikih mestih uspešno zatirajo nečedno golazen. Ko so parnik izpraznili, so zamašili vsa vrata, okna in vzdušne cevi, nato pa napeljali pod palubo kakih 3000 kubičnih metrov strupenega plina brez barve in vonja. Ladjo so pustili več dni v miru, da se je plin razlezel in razširil po vseh prostorih, nato pa so si pomorščaki nadeli plinske maske ter se lotili snaženja ladje. Uspeh lova je bil nenavadno velik: kar v koših so spravljali na dan nezaželjeni tovor. Na žalost bo ladja le nekaj dni brez te nadloge, zakaj vsa pristanišča in luška skladišča so polna te golazni. Nekoliko se je natovori na ladjo z blagom, še več pa je pripleza po vrveh. Na dolgi vožnji se živad tako razplodi, da je je v nekaj tednih zopet vse črno. Ladjam ne bo preostajalo drugega, nego si od časa do časa v čim krajših presledkih privoščiti temeljito čiščenje s štrupenimi plini.

× **Slanikovo leto.** Ribičem, ki love slanike v Severnem morju, se obeta dober lov. Na lov na slanike, ki so se pojavili letos jako zgodaj, se je odpeljalo že 118 ribiških ladij in od vseh teh ladij prihajajo poročila, da je slanikov mnogo in da so tudi odlične kakovosti. Slanike pričenjajo loviti navadno ob koncu meseca julija ali ob začetku meseca avgusta, ko se začne stotine milijonov teh rib premikati od severa proti jugu. Naj-

prej se prične lov pri Šetlandskih otokih. Zgodi se pa tudi, da zaidejo roji slanikov daleč na jug do Rokavskega preliva. Po najnovejših poročilih so nalovili doslej že nad 85.000 sodov rib, v vsakem sodu pa jih je po 100 kilogramov. Slanike love z mrežami, v katere se ribe zapletejo in na škregah obvisijo. Slanike prebirajo kar na ladjah in tudi v sode jih tam vkladajo, nato pa jih odpeljejo v pristanišče, kjer jih prevzemajo trgovci in odpremljajo v vse dele sveta. Posebno mnogo slanikov pojedjo v Nemčiji in v Angliji, kjer so pravcata ljudska hrana.

× **Ekspedicije v morske globine.** Ameriški učenjak William Beebe in ravnatelj naravoslovnega muzeja v New Yorku Otis Barton pripravljata znanstveno ekspedicijo v morje. Učenjaka, ki sta se nekoč že spustila 500 m pod morsk gladino, sta obogatila oceanografijo z mnogimi važnimi ugotovitvami. Kakor Piccard, ki se je podal z balonom daleč v zračne višine, tako sta tudi ameriška učenjaka vse potrebno za svojo ekspedicijo najprej temeljito premislila v laboratoriju in dokazala, da ne bo imela le teoretičnega pomena, temveč da bo pojasnila tudi marsikaj iz življenja morskih živali in rastlin. Še nedavno so pripisovali nekateri učenjaki svetlobne pojave, ki so pogosti zlasti v tropskih morjih, kosmičnemu izžarevanju. Šele z Einsteinovim odkritjem, da prihaja kozmično izžarevanje samo od zvezd, je bila ta domneva ovržena in svetlobni pojavi v morju se pripisujejo sedaj svetlikajočim se ribam. Ameriška učenjaka se hočeta spustiti 800 m pod morsk gladino v jekleni gondoli, ki bo zunaj in znotraj močno podobna Piccardovi. V močnih stenah bo več okenc, skozi katera bosta učenjaka opazovala življenje v morju. Na gondoli bodo pritrjene razne merilne naprave. Močni žarometi bodo obsevali morske živali in rastline tako, da jih bosta učenjaka lahko fotografirala. Jekleno gondolo spuste v morje z ladje, ki bo nalašč za to opremljena. Gondola in ladja bosta zvezani z močnim kablom, po katerem bo napeljan telefon. Na krovu ladje bo posebna naprava, ki bo zabeležila vsako besedo učenjakov, izgovorjeno v morskih globinah. Ljudi se je menda polastila splošna želja, da bi prodrli v vse tajne prirode, zakaj tudi iz Belgije poročajo, da hoče znani belgijski narodni fond za znanstvena raziskavanja, ki je podpiral Piccardov polet v stratosfero, podpirati tudi ekspedicijo v morske globine. Pa tudi iz Danske prihaja vest, da namerjajo učenjaki organizirati v tropskem pasu ekspedicijo v morske globine.

Ure, zlatnino in srebrnino

prodaja poceni in dobro trvdka

H. Suttner
Ljubljana 5

Prešernova ulica št. 4.

Tvrška razpošilja blago na vse kraje Evrope, Amerike, Afrike, Azije in Avstralije.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Ure v vseh cenah od 44 Din navzgor.

Št. 120. Kovinasta ura (anker) 44 Din, s sekundnim kazalcem 78 Din.

Št. 121. Ista z Radiumom 58 Din, s sekundnim kazalcem 94 Din.

Št. 125. Budilna ura, 16 cm visoka, 49 Din, z Radiumom 76 Din.

Zahtevajte veliki ilustrovani cenik, ki ga Vam pošlje zastoj in poštne prosto

H. SUTTNER v LJUBLJANI 5

× **Ameriške postave.** Zedinjene države obstoje iz več precej samostojnih držav, ki imajo vsaka svojo posebno zakonodajo. Med temi krajevnimi postavami jih je mnogo, ki se zde nam Evropecem precej čudne. V državi Georgiji na primer čaka vsako žensko zapor, če se osmeli, nagovarjati moškega, naj jo vzame. Taka državnost v re:nici zasluži najhujšo kazen... V državah Mississippiju in Oklahami zapro železniškega uradnika, če se brani komu kaj telefonično pojasniti. V Kaliforniji in Nevadi zahteva postava, da morajo biti brisače, ki jih dobi služinčad, prej dobro prevrete v kropu in čisto izprane. V 21 državah določa postava, kako dolge in kako široke morajo biti rjuhe v hotelih. V Newyorku ne sme noben pek imeti mačk. Tako zahteva snažnost. V nekaterih državah prebivalci ne smejo ob nedeljah zapustiti svojih domov, kajti to bi bilo onečaščenje nedelje. V drugih zopet je prepovedan lov s pomočjo letal. V državi Washingtonu je prepovedano ravnati avtomobil samo z eno roko, z drugo pa koga objemati. V državi Connecticut čaka 30dnevni zapor vsakogar, kdor bi hotel vpeljati «poletni čas». V državi Colorado ne sme nihče natrgati več ko 25 poljskih cvetlic naenkrat, v državi Massachusetts pa čaka globa 100 dolarjev tistega, ki odtrga šmarnico.

× **V Angliji zima, v Franciji tropska vročina.** Nad Anglijo divjajo zimske viharji in nalivi. Ljudje, ki so si ob obali postavili svoje počitniške koče, so morali bežati; valovi so koče odnesli. Neko gostilno, ki je stala že 400 let, so zagrnili valovi. Istotako je razdivjano vodovje porušilo 800 let star jez. V Bognorju je odneslo vse ute. V severni Angliji in vzhodni Skotski so poplavljeni obširna ozemlja. Nad Francijo pa se je razlil val tropske vročine iz Afrike. Zajel je predvsem pokrajino med Cannesom in Graseom. Mnogo gozdov je začelo goriti.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Premeten cigan.

Kmet dá ciganu kozarček žganja, rekoč: «Ná, cigan, izpij! Toda zapomni si: če boš dejal, da je žganje dobro, dobiš zaušnico, in če boš dejal, da ni dobro — jo dobiš prav tako!»

Cigan izpije žganje.

«No, kakšno se ti zdi?» ga lokavo pobara kmet.

Cigan zvito pogleda in odgovori: «Daj mi še en kozarček, pa ti povem.»

Kmet mu ustreže, nato pa ga vnovič vpraša, kakšno se mu zdi žganje.

Cigan se brez zadrege odreže: «Kakršno prvo, takšno drugo!»

Miru potrebuje.

Zdravnik naroča bolnikov ženi: «Vaš mož potrebuje za ozdravljenje miru. Zapisal bom pomirjevalno sredstvo.»

Žena: «Kolikokrat na dan pa naj mu ga dam?»

Zdravnik: «Sam ga jemljite vsako uro po eno žlico.»

Neodločni snubač.

Oče: «Ali ste se že odločili, vzeti mojo starejšo hčerko, ki bo imela sto tisoč dinarjev dote?»

Snubač: «Samo na pol.»

Oče: «Kako to?»

Snubač: «Za sto tisoč dinarjev sem se že odločil, za hčer pa še ne...»

Izdala se je.

«Verjemite mi, gospodična,» zatrjuje profesor svoji sosedji za mizo, «da uganem misli, ako samo pogledam človeka...»

«Če je tako, mi pa morate oprostiti, gospod profesor,» se opravičuje gospodična v zadregi.

Ostriči ali obriti?

«Koliko stane striženje?»

Brivec: «Sedem dinarjev.»

«Koliko pa britje?»

Brivec: «Tri dinarje.»

«Potem mi obrijte glavo!»

Plaža (šund.)

«Takoj nesi klobaso nazaj k mesarju.»

«Dà! Kaj naj mu pa rečem?»

«Reci mu, če ne bo klobas zavijal v boljše romane, si bom izbrala drugega mesarja!»

Baš nasprotno.

Sodnik obsojencu: «Obsojeni ste na dve leti težke ječe. Ali imate k temu kaj dodati?»

«Dodati? Ne! Najrajši bi še kaj odvezel.»

Tehten vzrok.

Miha: «Zakaj pa ne poravnaj svojih dolgov, ko si toliko podedoval?»

Jože: «Ker nočem, da bi mi očitali, da sem se zdaj, ko sem bogat, tako zelo izpremenil...»

Zvestoba do groba.

Gospodar slugi: «Prinesi mi vina. Hočem se napiti do smrti!»

Sluga: «Dovolite, da tudi vaš zvesti sluga z vami umre!»

Listnica uredništva

Vse dopisnike prosimo, naj nam poročajo novice takoj, ne pa še le čez 14 dni po dogodkih, ko je že vse zastarelo.

Sv. Barbara v Halozah. Dopisi brez podpisa romajo brez izjeme v koš.

«Jugoslovanska Sloga.» Kdor od naših čitateľjev v Franciji ve za naslov uredništva tega lista, ga prosimo, naj ga nam sporoči.

MALI OGLASI

Čamernikova šoferska šola.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 36 (Jugo-Auto) prva oblastno koncesionirana. Telefon št. 2236. Prospekt 15 zastonj — pišite ponj! 281

Zastopniki,

tudi kmetovalci, za prodajo poljedelskih strojev v dravski banovini se sprejmejo. Ponudbe na upravo «Domovine» pod «MOTOR». 303

500 dinarjev na teden plačamo 305

zgovornim osebam s številnimi poznanstvi. Perssons, Ljubljana, poštni predal 307. Znamko za odgovor.

ČEBELARJI!

Združeni potrojite letino medu! Zlasti izdelovalci lastnih Znidaršičevih panjev, pišite na oglasni oddelek «Domovine» pod «Prevažajmo».

Glasbila za vse!

Violine od Din 89—
Gitarre od Din 199—
Trompete od Din 480—
Harmonike od Din 85—

Kromatične in klavirske harmonike, jazz-instrumenti.

Zahtevajte veliki brezplačni

CENIK

na večje in najcenejše odpr. tvrdke glasbil Jugoslavije

MEINEL & HEROLD

tovarne glasbil in harmonik

prod. podr. MARIBOR št. 104.

Brezplačen pouk v sviranju.

Navodila v ceniku.

Neprijeten duh ust

je zoprni. Zobje slabe barve kvarijo najlepši obraz. Obe hibi odstranite že pri enkratni uporabi krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Ze pri kratki uporabi dobijo zobje krasen sijaj slonovine. Poskusite najprej z malo tubo po Din 8.— Velika tuba Din 13.— Dobite jo povsod.

Najnovije dvokolo z motorčkom 1 1/2 K. S., dvokolesa, šivalni stroji, otroški vozički, vozički za igrat in posamezni deli najceneje. Ceniki franko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Zlatnino in srebrnino

prodaja poceni in dobro svetovnoznana tvrdka

H. SUTTNER
LJUBLJANA 5

Prešernova ulica št. 4.

Zadnje novosti prstanov, verižic, zapestnic, narsprnih igel (brož) itd.

Predelavanje zlatih stvari; izdelovanje tudi po želji.

Tvrdka razpošilja blago na vse kraje Evrope, Amerike, Afrike, Azije in Avstralije.

Zahtevajte veliki ilustrovani cenik, ki ga Vam pošlje zastonj in poštne prosto

H. SUTTNER v LJUBLJANI 5

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Ljubljanski velesejem

Ljubljana
v jeseni

Kraljev
teden

29. VIII. do 9. IX. 1931

Posebne razstave: Tujski promet, razstava slovenskih mest. Kmetijstvo (mlekarnstvo in sirarstvo, jajca, čebelarstvo, vinarstvo, zelenjadarstvo, perutnina, kunci, kmetijski stroji). Higijena. Novodobno gospodinjstvo. Pohištvo — stanovanjska in hotelska oprema. Industrijski in obrtni oddelek.

Za časa velesajma velike slavnosti pod imenom «Kraljev teden». Operne in dramske predstave na prostem, glasbeni festival itd.

Legitimacije po 30 Din prodajajo denarni zavodi, železniške postaje, trgovske organizacije, biljetarne „Putnika“, velesajmski urad.

50% en popust na železnicah.
Razstavišče meri 40.000 m².
10 razstavnih zgradb.

Stanovanja preskrbljena.